Mysteriën en fakkeldragers van het Rozenkruis

jezelf en de samenleving transformeren

Paracelsus
John Dee
Heinrich Khunrath
Francis Bacon
Michael Maier
Robert Fludd
Jacob Boehme
Johann Valentin Andreae
Jan Amos Comenius
Louis-Claude de Saint-Martin
Johann Wolfgang von Goethe
Karl von Eckartshausen
Anna Bonus Kingsford
Annie Besant
Arthur Edward Waite
Rudolf Steiner
Harvey Spencer Lewis
Manly Palmer Hall
Max Heindel
Zwier Willem Leene
Jan van Rijckenborgh
Catharose de Petri

Rozekruis Pers

MYSTERIËN EN FAKKELDRAGERS

VAN HET ROZENKRUIS

jezelf en de samenleving transformeren

Rozekruis Pers

www.rozekruispers.com

ANDRÉ DE BOER

MYSTERIËN EN FAKKELDRAGERS VAN HET ROZENKRUIS

Rozekruis Pers
www.rozekruispers.com

COLOFON

Boekontwikkeling Lectorium Rosicrucianum
Grafisch ontwerp en druk Rozekruis Pers, Haarlem
Letter Adobe Chaparral Pro
Papier 90 grams BioTop-3 van Antalis
ISBN 978 90 6732 480 9

Rozekruis Pers
Bakenessergracht 5
2011 JS Haarlem
(023) 532 38 52
info@rozekruispers.com
www.rozekruispers.com

INHOUD

woord vooraf 7
inleiding – het Rozenkruis en de samenleving 15

Deel 1 Mysteriën van het rozenkruis

1 de uitnodiging ontvangen 31
2 juiste beslissingen nemen 53
3 gewogen worden 75
4 het oude bewustzijn laten sterven 97
5 het nieuwe bewustzijn laten groeien 119
6 transformaties bewerkstelligen 143
7 poortwachter zijn 171
8 de samenleving bewust maken 191
9 werken aan algehele heelwording 211

Deel 2 Fakkeldragers van het rozenkruis

1 Paracelsus (1493-1541) 237
2 John Dee (1527-1609) 245
3 Heinrich Khunrath (1560-1605) 253
4 Francis Bacon (1561-1626) 261
5 Michael Maier (1568-1622) 269
6 Robert Fludd (1574-1637) 279
7 Jacob Boehme (1575-1624) 287
8 Johann Valentin Andreae (1586-1654) 295
9 Jan Amos Comenius (1592-1670) 305
10 Louis-Claude de Saint-Martin (1743-1803) 313
11 Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832) 321
12 Karl von Eckartshausen (1752-1803) 329
13 Anna Bonus Kingsford (1846-1888) 337
14 Annie Besant (1847-1933) 345
15 Arthur Edward Waite (1857-1942) 353
16 Rudolf Steiner (1861-1925) 361
17 Harvey Spencer Lewis (1883-1939) 369
18 Manly Palmer Hall (1901-1990) 374
19 Max Heindel (1865-1919) 389
20 Zwier Willem Leene (1892-1938) 397
21 Jan van Rijckenborgh (1896-1968) 405
22 Catharose de Petri (1902-1990) 413
literatuurverwijzingen 420

woord vooraf

Waar staat het Rozenkruis voor? Wat zijn de geheimen van de rozenkruisers? Hoe kun je de weg van de roos en het kruis gaan in je dagelijkse leven? Deze en vele andere vragen komen aan bod in het eerste deel van dit boek met de titel 'Mysteriën van het Rozenkruis'. Ze worden besproken aan de hand van de drie beroemde manifesten van de klassieke rozenkruisers die in het tweede decennium van de zeventiende eeuw in druk verschenen, en bekend staan als *'De roep der Rozenkruisers Broederschap'* (1614), *'De Belijdenis der Rozenkruisers Broederschap'* (1615) en *'De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis'* (1616). De diepe wijsheid die daarin besloten ligt, kan steeds weer in het levende heden, in de context van vandaag, worden geplaatst.

Van de renaissance tot nu is de impuls van het Rozenkruis waarneembaar in de samenleving. Eerst in Europa, daarna ook in Noord-Amerika en nu al zo'n honderd jaar wereldwijd. Het gaat om aansporingen tot geestelijke bewustwording en vernieuwing op basis van een hoger weten dat tot ontwikkeling kan komen door bewust te leven vanuit de Ene Bron. Wanneer wij op basis van die Bron innerlijk vernieuwen, draagt dat bij aan vernieuwing van de samenleving als geheel.

Relatief weinig mensen hebben gehoord en gelezen over rozenkruisers, en zeer weinigen weten wat het Rozenkruis is, wil en doet. Aan de andere kant is er zo enorm veel geschreven over de rozenkruisers en de materie is dusdanig complex, dat geïnteresseerden die er meer over willen weten en wat onderzoek doen al snel door de bomen het bos niet meer zien.

Dit boek, *'Mysteriën en fakkeldragers van het Rozenkruis'* - jezelf

en de samenleving vernieuwen - is een nieuwe uitgave over de rozenkruisers. Het is wetenschappelijk en historisch verantwoord, maar wetenschap en geschiedenis vormen niet de invalshoek. Het is een handreiking voor mensen van nu die zich willen laten inspireren door het Rozenkruis en daar in hun persoonlijke leven handen en voeten aan willen geven. Het verschaft helderheid en draagt hopelijk bij aan juiste beeldvorming, zodat het Rozenkruis daardoor kracht kan doen in de samenleving. Dat is hard nodig, want steeds meer mensen ontwaken innerlijk en hebben behoefte aan beproefde concepten, kaders en krachten vanuit een authentieke spirituele traditie om te kunnen groeien en te transformeren. Evenals de zes voorgaande uitgaven van de Spirituele teksten bibliotheek is ook dit boek heel geschikt om te bespreken in verdiepingskringen en leesgroepen.

Zij die deel uitmaken van een authentieke spirituele traditie, laten zich leiden door innerlijk weten. Zij stemmen hun leven in groepseenheid harmonisch af op de mogelijkheden in het hier en nu. Zij maken gebruik van beproefde universele leringen en werkwijzen. Zij delen hun bevindingen met elkaar en stellen die vaak ook op schrift.

'*Mysteriën en fakkeldragers van het Rozenkruis*' kon worden geschreven omdat er binnen de School van het Gouden Rozenkruis – internationaal ook bekend als het Lectorium Rosicrucianum en Golden Rosycross – heel veel is opgebouwd en belevendigd. Zo zijn er sinds de oprichting in 1924 in Haarlem niet alleen talloze en zeer uiteenlopende bijeenkomsten gehouden, er is ook een enorme schat aan inzichten gepubliceerd in de vorm van boeken, tijdschriftartikelen, toespraken en symposion-voordrachten.

Misschien meer nog dan in het verleden wordt de mensheid nu innerlijk geraakt door de roep die uitgaat van het Rozenkruis, wellicht zelfs zonder zich daar bewust van te zijn. Bij uitgeverij Rozekruis Pers merken we dat onder andere aan de vele positieve en waarderende reacties op onze gratis Nederlandse en Engel-

se online-programma's, en de daarmee verbonden boeken van de Spirituele teksten bibliotheek.

In de voorgaande zes uitgaven van die boekenreeks werd niet of slechts kort en fragmentarisch geschreven over het Rozenkruis, terwijl alle delen toch duidelijk de signatuur van het Rozenkruis dragen. De reden daarvan is dat het primair gaat om het gedachtegoed, en niet om de benaming. Wie innerlijk al 'ja' heeft gezegd tegen de universele inzichten die worden uitgedragen, staat meer open voor de idee van het Rozenkruis dan zij die nog geen kennis hebben gemaakt met het gedachtegoed.

Toch gaat het bij het Rozenkruis niet in de eerste plaats om leringen. Dat zijn slechts hulpmiddelen die overbodig worden als er consequent in de praktijk mee wordt gewerkt. Essentieel en kenmerkend is de spirituele kracht die niet goed kan worden benoemd, maar wel kan worden ondergaan. Het is de kracht die tussen de woorden door kan worden ervaren in boeken, tijdschriften en toespraken, en die bespeurd kan worden bij mensen, muziek, websites en gebouwen van het Rozenkruis en gelukkig ook elders. De vernieuwende kracht is atmosferisch en kan zich overal manifesteren waar mensen zich vanuit een innerlijk verlangen voor haar openstellen, ongeacht religie, levensbeschouwing, cultuur en locatie.

De hoofdstukken 1 tot en met 7 van dit boek bevatten gedeelten uit het inwijdingsgeschrift *'De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis'* – dat in 1616 in druk verscheen in het Duits in Straatsburg en beschouwingen daarover. Dit derde manifest van de rozenkruisers is een sprookjesachtige, maar zeer diepzinnige mysterieroman waarin de hoofdpersoon Christiaan Rozenkruis – het prototype van de mens – in zeven symbolische dagen een inwijdingsweg bewandelt. Het boek is weliswaar van de drie rozenkruisersmanifesten als laatste in druk gepubliceerd, maar het is wel als eerste geschreven, want omstreeks 1604 circuleerden er al meerdere manuscripten van dit werk.

Rudolf Steiner (1861-1925), oprichter van de Antroposofische Vereniging, is de eerste die in de twintigste eeuw in vele voordrachten ingaat op het grote belang van de wijsheid van de rozenkruisers voor de geestelijke ontwikkeling van met name de westerse mens. Hij publiceert in 1917 *'Kommentaar bij de Chymische Bruiloft van Christian Rosenkreutz'*.[1] J. van Rijckenborgh (1896-1968), één van de oprichters van de School van het Gouden Rozenkruis, trekt die lijn door en komt met esoterische analyses van de drie manifesten.

Dit boek is bedoeld om de roep van de Broederschap van het Rozenkruis nu opnieuw te laten klinken, meer dan vierhonderd jaar na het verschijnen van het eerste manifest van de klassieke rozenkruisers: de *'Fama Fraternitatis R.C.'* of *'De Roep van de Rozenkruisers Broederschap'*, die in 1614 in druk in het Latijn werd uitgegeven in het Duitse Kassel, maar waarvan al manuscripten in omloop waren in 1610. De hoofdstukken 8 en 9 van *'Mysteriën en fakkeldragers van het Rozenkruis'* gaan over diepere waarheden die in dit klassieke geschrift kunnen worden herkend, en die van belang zijn voor de praktijk van het dagelijkse leven van mensen die zich willen laten leiden door hun diepste kern, de onsterfelijke geestvonk in het hart.

Waarom wordt er gesproken over broederschap en niet over zusterschap? Worden vrouwen buitengesloten? In de zeventiende en achttiende eeuw is het Rozenkruis inderdaad een initiatief van mannen, zoals dat toen ook gold voor vrijwel alle andere uitingen op het gebied van religie, wetenschap en kunst. Vermeldenswaardig is dat Comenius (fakkeldrager 9) al in 1632 iets schrijft dat voor die tijd revolutionair is:

'Alle jongeren, van beide geslachten, moeten naar openbare scholen worden gestuurd. Er is geen enkele reden om het zwakke geslacht de studie van de wetenschappen te ontzeggen. Meisjes bezitten intelligentie in gelijke mate als jongens. Voor hen staat, net als voor ons, de weg open voor een glansrijke toekomst.'

In de negentiende en twintigste eeuw verschijnen er boeken over universele wijsheid, waarin leringen van het Rozenkruis te herkennen zijn, van invloedrijke schrijfsters die met name voortkomen uit de Theosofische Vereniging, een beweging die gestart is door Helena Blavatsky (1831-1891) en die zich vooral baseert op oosterse esoterie. Daarbij kunnen we denken aan onder anderen Anna Kingsford (1846-1888, fakkeldrager 13) en Annie Besant (1847-1933, fakkeldrager 14).

De twee laatstgenoemde schrijfsters zien het belang in van de westerse mysterietradities voor de westerse mens, zoals die tot uitdrukking komen in het innerlijke christendom en het hermetisme – de twee grote pijlers waarop het Rozenkruis is gefundeerd. Daarom worden deze bevlogen vrouwen, samen met Catharose de Petri (1902-1990, fakkeldrager 22) – één van de oprichters van de School van het Rozenkruis – tezamen met 19 mannelijke auteurs besproken in het tweede deel van dit boek.

Al vanaf haar begin in 1924 beschouwt de School van het Rozenkruis mannen en vrouwen als gelijkwaardig. Harmonieuze samenwerking tussen vrouwen en mannen binnen een geestesschool is absoluut noodzakelijk om deze op te bouwen en in bevrijdende zin te laten groeien en bloeien.

De verschillen tussen vrouwen en mannen beperken zich tot het stoffelijke lichaam en de persoonlijkheid. In de dimensies van de ziel en van de geest is er geen sprake van scheiding van geslachten. De benaming 'broederschap' verwijst in de context van het Rozenkruis niet naar masculiniteit, maar naar een gemeenschap van mensen op aarde die vanuit een besef en aanvaarding van onderlinge verbondenheid, en vanuit innerlijk weten, gezamenlijk streven naar verwerkelijking van hoge idealen. Het woord broederschap kan echter ook verwijzen naar dat wat wel de Universele Broederschap of de Christushiërarchie wordt genoemd.

Die Universele Broederschap bestaat uit mensen die de weg van godswording zijn gegaan, geen stoffelijk lichaam meer nodig heb-

ben en vanuit goddelijke gebieden mensen op aarde bijstaan op hun reis door het leven en hen in staat stellen een door de geest bezielde mens te worden. Een geestesschool is een gemeenschap van vrouwen en mannen op aarde die een levende verbinding onderhoudt met de Universele Broederschap, die op zijn beurt bewust verbonden is met hemelse hiërarchieën, die wel worden aangeduid als engelenscharen.

De spirituele teksten in het eerste deel van dit boek zijn voornamelijk ontleend aan de vierdelige boekenserie *'De geheimen der Rozenkruisers Broederschap'* (editie van 1986) door J. van Rijckenborgh (1896-1968, fakkeldrager 21).[2,3,4,5] Daarin staan de Nederlandse teksten van de drie manifesten van de klassieke Rozenkruisers met uitgebreide commentaren door J. van Rijckenborgh. Voor de bronteksten uit de Fama, die zijn opgenomen in de hoofdstukken 8 en 9, is gekozen voor de vertaling van Pleun van der Kooij uit 1998 omdat die nauwkeuriger is.[6]

Alle negen hoofdstukken worden voorafgegaan door een kort gedeelte uit het commentaar van J. van Rijckenborgh. De auteur van artikelen die later worden gepubliceerd in de vorm van de vierdelige boekenserie 'De geheimen der Rozenkruisers Broederschap' begint al in 1933 met de ontsluiting van de drie manifesten.

De Nederlandse vertalingen daarvan verschijnen in 1933 en 1934 in feuilletonvorm in het tijdschrift *'Het Rozenkruis'*. In 1939 publiceert de schrijver zijn commentaren op de Fama met als doel '*dit gesluierde geestelijke Testament van de Broederschap en de daarin vervatte waarden aan het daglicht te tillen en haar heilsmare weer te laten weerklinken.*'

Het tweede deel van dit boek draagt de titel 'Fakkeldragers van het Rozenkruis'. Het doorgeven van het licht van de waarheid door de eeuwen heen wordt in de Griekse oudheid al vergeleken met de wedloop van fakkeldragers. In de fakkelloop rent de fakkeldrager van de ene streep naar de volgende. Bij het bereiken van het einde van zijn traject geeft hij de brandende fakkel door

aan degene die daar wacht; deze neemt dan onmiddellijk de wedren over en overhandigt de toorts op zijn beurt aan degene die op hem wacht.

Deel twee van dit boek bestaat uit korte uitspraken en portretten van 22 auteurs die het licht van het Rozenkruis allemaal op hun eigen manier hebben uitgedragen, soms zelfs zonder ernaar te verwijzen. Het gaat niet alleen om kleine letterlijke portretten in de vorm van een tekening, schilderij of foto, maar vooral ook om een korte beschrijving van de achtergronden, inspiraties en geschriften van de gekozen fakkeldragers.

Naast portretten van de hierboven genoemde personen zijn er ook bijdragen over bijvoorbeeld Paracelsus, John Dee, Francis Bacon, Jacob Boehme, Johann Valentin Andreae, Jan Amos Comenius, Johann Wolfgang von Goethe en Max Heindel. Zij zijn allemaal mensen en zijn daarom niet verheven boven het maken van fouten. Maar zij worden wel allemaal gedreven door een verlangen om de mensheid op een hoger plan te tillen en stellen hun leven daarom in dienst van wat zij ervaren als hun innerlijke opdracht.

Natuurlijk vormen de 22 fakkeldragers een selectie. Tezamen geven ze een indruk van de rijke traditie van het Rozenkruis, waarvan de inzichten belangrijk zijn voor een hoopvolle toekomst die tegelijkertijd idealistisch, vitaal en realistisch is. De keuze van de personen is vooral gebaseerd op de invloed die zij hebben uitgeoefend in de bewustwording van het Rozenkruis in de samenleving.

Gelukkig zijn er tallozen die de weg onder het teken van de roos en het kruis bewandelen en werken voor wereld en mensheid en die onbekend gebleven zijn. Van al dit werk kunnen zij die ontvankelijk zijn voor de eeuwige roep nu de vruchten plukken. Pioniers van nu kunnen hun fakkels ontsteken aan het vuur van de fakkeldragers van weleer. Wanneer is iemand een pionier?

J. van Rijckenborgh schrijft daarover in zijn boek met commentaren op de Fama Fraternitatis:[2]

'Een pionier is een vasthoudende. Nimmer geeft hij de moed op.

Hij is geen mens met vlagen van enthousiasme, van daverende actie, die daarna in volslagen nietsdoen vervalt. En mocht hij soms als een storm woeden, dan doet hij dat om de onbewusten te wekken uit de slaap. Een pionier is een wetende. Hij weet wat hij doet. Hij kent de structuur van het grote wordingsplan. [...]
Hij weet, dat er geen sprake kan zijn van een eventuele nederlaag. Hij weet dat iedere mens tenslotte tot die ene levenshouding zal moeten komen. [...]
En dus wordt de pionier een rustige, zo intens rustig, dat hij staat als in koele gelijkmatigheid te midden van de brand der tijden. Stap voor stap gaat hij voorwaarts.
In brede slagorde trekt de broederschap van het Licht op! Denk echter niet dat hier sprake is van de oplossing van een kosmische formule, van koele nuchtere zakelijkheid. Nee, de grote motorische kracht, die achter deze kosmische methode staat, is Liefde. De pionier weet van deze geopenbaarde Liefde. [...]
Hij strijdt met het vuur van de Liefde.'

Dat dit boek je tot steun mag zijn bij de transformatie van jezelf en van de samenleving.

Rozekruis Pers,
Doride Zelle

inleiding

HET ROZENKRUIS EN DE SAMENLEVING

Mensen, samenlevingen en de omstandigheden op aarde veranderen in hoog tempo. We leven in een tijd van versnellingen en transities. Die bieden grote mogelijkheden voor een toename van het bewustzijnsniveau van de mensheid. Tegelijkertijd zien we ook dat er krachten in het spel zijn die de nieuwe mogelijkheden aangrijpen om de positieve impulsen om te buigen voor egoïstische doeleinden.Hierdoor wordt de waan in stand gehouden of zelfs versterkt, zodat mensen overal hun aandacht aan schenken, behalve aan het “ene nodige”.

In de meer dan 400 jaar bestaande levende traditie van het Rozenkruis werd en wordt dat “ene nodige” bekend gemaakt, belevendigd en beoefend.[7] Wat heeft het Rozenkruis de mens van de 21ste eeuw nog te bieden? Om die vraag te beantwoorden is het zinvol om eerst terug te kijken op de situatie in de 20ste eeuw. Hoe was de spirituele oriëntatie in de westerse wereld van zo’n honderd jaar geleden? Een grote meerderheid is dan betrokken bij een kerk. Een klein deel hangt een andere religie dan het christendom aan of is atheïst. En een nog veel kleiner deel maakt deel uit van het zeer diverse esoterische veld. Met name in de esoterisch-occult-georiënteerde bewegingen kijkt men dan vol verlangen uit naar het nieuwe tijdperk, dat niet lang na het jaar 2000 zal beginnen, 2160 jaar zal duren en bekend staat als het Waterman tijdperk of de Aquarius era, een periode waarin de mensheid een grote sprong kan maken in haar bewustzijnsontwikkeling. In de eerste decennia van de vorige eeuw zien we in het Westen een explosie van esoterische en occult-humane

stromingen en groepen, waaronder allerlei stromingen die de benaming rozenkruis gebruiken. Ook wordt dan het fundament gelegd voor wat later uitgroeit tot de Internationale School van het Gouden Rozenkruis.

De twee wereldoorlogen zijn uiteraard voor iedereen een dieptepunt, een breuk in het vertrouwen in de goedheid van de mens. Vanaf de jaren zestig ontstaat een cultuur waarin nieuwe generaties het oude en versletene achter zich willen laten om zich te richten op onder andere zelfrealisatie, mystiek, spiritualiteit, holisme, vrede, natuur en milieu. In de jaren tachtig is het geen randverschijnsel meer. Dan is de roep tot vernieuwing op basis van een nieuw bewustzijn onmiskenbaar doorgedrongen in de hele samenleving. Dat komt onder andere tot uiting in het grote succes van het boek *'De aquarius samenzwering – Persoonlijke en sociale transformatie in de tachtiger jaren'* dat de Amerikaanse schrijfster Marilyn Ferguson in 1980 publiceerde.[8]

Kerkelijke organisaties in het Westen gaan deels mee in de vernieuwingsdrang, maar verliezen al decennialang steeds meer leden. Daar staat tegenover dat er een breed aanbod ontstaat dat wordt geschaard onder de noemer 'New Age'. Maar deze 'New Age' houdt de meest uiteenlopende dingen in: goeroes, psychedelica, meditatie, astrologie, pendelen, tarot, I-Tjing, yoga, aura-healing, zen, sjamanisme, channelling, tantra, psychosynthese, mindfulness, exotische geneeswijzen, enzovoort. Tal van oeroude methoden worden daarbij opgepoetst en opnieuw gepresenteerd. Mensen die daarin hun heil zoeken, worden losgemaakt uit de bestaande vertrouwde kaders en verkrijgen een nieuwe oriëntatie, de eerste voorwaarde om tot een nieuwe bewustzijnswerkelijkheid te komen.

Wie tegenwoordig zoekt naar 'feel good spirituality' kan naar hartelust shoppen: in de fysieke werkelijkheid en op internet. Er

is een bijna onuitputtelijke spirituele grabbelton. Dergelijke cadeautjes kunnen tijdelijk de nieuwsgierigheid bevredigen en bijdragen aan een gevoel van welbevinden, maar uiteindelijk blijven ze oppervlakkig, want ze leiden niet tot een fundamentele verandering van de mens. Het consumentisme op religieus, filosofisch en spiritueel gebied laat een niet te vervullen leegte achter zich. Het dramatische is dat er velen zijn die zo blijven steken in de één of andere illusie, omdat het probleem waar het werkelijk om gaat niet wordt opgelost. Dat probleem is in essentie: het feit dat de mens geleid wordt door een ik-bewustzijn dat niet verbonden is met de Ene Bron.

Mede dankzij een groei van het menselijke bewustzijn en de daaruit doorvloeiende vooruitgang in wetenschap, techniek, geneeskunde, onderwijs, bestuurskunde en management hebben wij het nu materieel vele malen beter dan onze voorouders. In onze samenleving hebben we echter nog steeds te maken met grote problemen.

Waarom is er nog steeds zoveel ellende op onze planeet? Ten eerste leven we in een wereld die wordt gekenmerkt door tijdelijkheid en vergankelijkheid, die maken dat bepaalde vormen van lijden onontkoombaar zijn. Ten tweede wordt het lijden van de mens nog eens versterkt omdat de overgrote meerderheid van de mensheid niet leeft vanuit het eeuwigheidsprincipe dat in ieder mens aanwezig is en dat direct in verbinding staat met de Bron van alle leven. Dit is geen probleem dat typisch is voor onze tijd, want die moeilijkheid speelt al sinds mensenheugenis en is inherent aan het proces van vergoddelijking dat zich wil voltrekken in ieder menselijk wezen.

Om die reden zien we door alle tijden heen en in alle culturen profeten optreden die mensen bewust willen maken van hun toestand van bewustzijnsvernauwing, en hen aansporen te gaan leven vanuit hun diepste kern. Ook zien we dat er steeds weer gemeenschappen gevormd en ontwikkeld worden waarin men-

sen gezamenlijk optrekken om een weg van geestelijke bewustwording en vernieuwing te gaan met hulp vanuit de goddelijke dimensie van ons levensveld die de klassieke rozenkruisers in hun eerste manifest als 'de verborgen helft van de wereld' kenschetsten.

Ruim tweeduizend jaar geleden, omstreeks het begin van onze jaartelling, wordt de mensheid geconfronteerd met een enorm krachtige vernieuwingsimpuls. Als een nieuwe oerknal opent het christendom wereldwijd en in alle culturen nieuwe mogelijkheden voor een kwantumsprong in het menselijke bewustzijn.[9] De Christusimpuls aan het begin van het Vissen tijdperk of de Pisces era vormt als het ware de synthese van een universele wijsheid die uit verschillende culturen afkomstig is, waardoor er nieuwe vormen van spiritueel beleven tot ontwikkeling komen. Op basis daarvan ontstonden er nieuwe mogelijkheden voor de mensen om richting te geven aan hun leven, op een manier die recht doet aan de ware bedoeling die eraan ten grondslag ligt; een bedoeling die ook wel wordt omschreven als het goddelijke plan met wereld en mensheid.

In de eerste eeuwen van onze jaartelling komt in Alexandrië in Egypte het hermetisme tot ontwikkeling op basis van geschriften die worden toegeschreven aan de legendarische Egyptische ingewijde Hermes Trismegistus.[10] Het hermetisme is niet zo bekend als het christendom, maar heeft er wel aan bijgedragen dat esoterische stromingen zoals de alchemie, de kabbalah (de joodse gnostiek), het neo-platonisme, het soefisme (de gnostiek binnen de islam) en andere gnostieke stromingen tot bloei konden komen.

Gnosis, dat het Griekse woord is voor kennis, is het innerlijke weten dat zich openbaart als gevolg van het gaan van een spirituele weg. Het is primair een levende, actuele ervaring; geen geloof in een wereldbeschouwelijk of religieus systeem en ook

geen weten in de zin van informatie. Gnosis is evenmin een eenduidige georganiseerde religieuze of spirituele stroming uit het verleden.[11]

De levende werkelijkheid van de gnosis kan aan de mens kenbaar worden door de in zijn of haar hart verborgen geestvonk. Jezus spreekt in dit verband over het mosterdzaadje of de graankorrel, Mani noemt het de lichtvonk, in het boeddhisme wordt gesproken over het juweel in de lotus en de rozenkruisers duiden het eeuwigheidsprincipe in de mens aan als de roos. Bij de rozenkruisers staat het kruis overigens symbool voor onder andere de zintuiglijk waarneembare wereld, het menselijk lichaam en voor de verbinding tussen de tijd-ruimtelijke wereld en de goddelijke wereld die deze doordringt en er tegelijk bovenuit stijgt. Wie een gnostieke weg bewandelt, hecht – symbolisch gesproken – de roos aan het kruis.

Gnosis openbaart zich in de mens die de weg van de mysterien gaat. Al duizenden jaren zijn er mysteriescholen waar mysterieleerlingen hulp ontvangen op hun inwijdingsweg.[12] Inwijding heeft in dit verband niet zozeer betrekking op het overdragen van geheime kennis door een meester aan een leerling, maar op het proces waarbij de leerling zich bewust wordt van datgene wat voordien onbewust was in hem of haar. Symbolen, gelijkenissen, beschouwingen en ritualen binnen een mysterieschool kunnen verborgen bewustzijnslagen in de leerling activeren, maar stimulering van buitenaf heeft geen enkel succes wanneer de leerling – daartoe gedreven vanuit zijn innerlijke geestelijke kern – niet naar ware bewustwording hunkert.

Het is algemeen bekend dat er in de oudheid mysteriescholen waren in onder andere Perzië, Egypte, Griekenland en Italië. Minder bekend is dat ook het oorspronkelijke christendom het karakter heeft van een mysterieschool.

Door de hoofdpersoon in de evangeliën – d.w.z. in de myste-

rieverhalen van het christendom – gelijk te stellen aan de reeds lang verwachtte Messias van het jodendom, kreeg het christendom een vorm die zowel binnen de zogenoemde heidense als binnen de joodse gnostieke gemeenschappen aanvaardbaar was.

Het oerchristendom kunnen we daarom in essentie beschouwen als een mysterieschool. Het optreden van Jezus, zijn dood en opstanding, de leringen die hij uitdraagt en de weg die hij met zijn leerlingen gaat, stemmen nauwkeurig overeen met de verhalen die bekend zijn van vroegere mysteriescholen, zoals bijvoorbeeld de school van Pythagoras.[13] De bekende christelijke humanist Desiderius Erasmus stelde al dat Jezus verwant was aan Socrates en Plato, en dat de Bergrede van Jezus het hoogtepunt was van wat in beginsel al door de Grieken was uitgesproken. Zoals bij alle mysteriescholen is er ook bij de kring van leerlingen van Jezus en bij de eerste christelijke gemeenten die de apostel Paulus stichtte, een bepaalde vorm van geheimhouding. Leringen en werkwijzen worden geheim gehouden om ze te beschermen, omdat ze niet zonder meer begrepen kunnen worden.

Naarmate een religieuze of spirituele beweging groeit, ontstaat de behoefte om deze te gaan organiseren. In de eerste eeuwen komt daarom het instituut kerk tot stand waarin steeds meer wordt vastgelegd in de vorm van leringen en procedures. De geestelijke bezieling verdwijnt hierdoor meer en meer, en de geestelijke leiders van de veruiterlijkte religie komen steeds meer vijandig te staan tegenover de innerlijke religie van de mysteriën, omdat die hun verworven positie ondermijnt.

Zo zien we in de loop van de historie dat er binnen religieuze en spirituele organisaties steeds weer een vorm van desintegratie en verval ontstaat. Daarom zijn de krachten van het Goede steeds weer bezig om nieuwe initiatieven te ontplooien, die mensen in staat stellen om tot geestelijke groei en rijpheid te komen. Van deze Universele Broeder-Zusterschap gaat een ononderbro-

ken stroom van hulp en kracht uit naar de vaak nog onbewuste mensheid om haar voortgang te bevorderen.

Zo komt in de twaalfde eeuw in met name Zuid-Frankrijk de omvangrijke kathaarse kerk tot ontwikkeling als reactie op de vele misstanden in de Roomse kerk.[14] Aan het einde van de veertiende eeuw ontstaat in de Nederlanden de beweging van de Moderne Devotie onder leiding van Geert Grote om dezelfde reden. Die hervormingsbeweging wordt vaak gezien als een voorloper van de reformatie aan het begin van de zestiende eeuw.

De reformatie, waarvan de Duitse hervormer Maarten Luther de icoon is, draagt aanzienlijk bij aan de heropleving van het christendom, maar blijkt wel gepaard te gaan met veel strijd en rivaliteit, en een enorme fragmentatie. Omstreeks het jaar 1600 realiseren steeds meer mensen zich dat de reformatie mislukt is. Wat aanvankelijk begint met het bespreekbaar maken van misstanden in de toenmalige kerk, is dan immers vervallen tot polarisaties, godsdiensttwisten, gewelddadigheden en een geloof volgens de dode letter.

Dan groeit bij de pioniers het verlangen naar een werkelijke reformatie van de mens en de mensheid, die onder meer tot uitdrukking komt in de impuls van de rozenkruisers. Deze impuls, die zich vanaf het begin van de zeventiende eeuw in meerdere landen in Europa manifesteert, kan worden gezien als een samensmelting van religie, wetenschap en kunst op basis van innerlijk weten of gnosis, en ook wel als een synthese van innerlijk christendom, hermetisme en wetenschap. Het innerlijke christendom is toegelicht in het boek '*Mysteriën en uitdagingen van geboorte, leven en dood*' en het hermetisme vormt de basis van het boek '*Mysteriën en lofzangen van God, kosmos, mens*'.[15,16]

Zoals de titel al aangeeft, staat in dit boek '*Mysteriën en fakkeldragers van het Rozenkruis*' de wijsheid van de rozenkruisers centraal. De wereld vernieuwen op basis van een innerlijke ver-

nieuwing van de mens, in overeenstemming met het goddelijke plan dat aan de mensheid ten grondslag ligt. Dat is kort gezegd de ambitie van de rozenkruisers uit de zeventiende eeuw waar we ons nu, in de eenentwintigste eeuw, nog steeds door kunnen laten inspireren.

De klassieke rozenkruisers schrijven over een algehele wereldhervorming die gebaseerd is op wat zij noemen 'het goddelijk raadsbesluit'. In die tijd is vernieuwing heel hard nodig want de omstandigheden waarin mensen leven zijn veelal erbarmelijk. Zij hebben te kampen met de strijd om het bestaan, hongersnoden, epidemieën, oorlogen en analfabetisme.

Het gedachtegoed van Maarten Luther wijkt in meerdere opzichten af van dat van de klassieke rozenkruisers, maar de grote hervormer draagt er wel aan bij dat er een bedding ontstaat waardoor het Rozenkruis zich in de samenleving kan manifesteren. Er zijn echter ook andere vernieuwers met een grote invloed, die veel meer de signatuur van het Rozenkruis hebben, zoals zich dat later in de zeventiende eeuw manifesteert. Daarbij kunnen we denken aan de Duitser Nicolaas van Cusa (1401-1464), de Zwitser Paracelsus (1483-1546) en de Nederlanders Desiderius Erasmus (1469-1536) en Dick Volckertszoon Coornhert (1522-1590).

De klassieke rozenkruisers zijn ook beïnvloed door auteurs die schrijven over esoterie en magie, onder wie: Johannes Reuchlin (1455-1522), Johannes Tritheim (Trithenius, 1462-1516), Giovanni Pico Della Mirandola (1463-1494) en Heinrich Cornelius Agrippa von Nettesheim (1486-1535). Wij moeten hier bedenken dat er tot aan de verlichting in de zeventiende eeuw niets 'geheim' is aan esoterie. Pas na de 'verlichting' en de opkomst van het filosofisch materialisme verdwijnen esoterische inhouden uit de mainstream en wordt dat wat eerst tot de wetenschap werd gerekend gekwalificeerd als arcane (geheime) wetenschap en vaker nog als pseudo-wetenschap.

Vernieuwende impulsen met een bevrijdende uitwerking in de maatschappij blijken vaak uit te gaan van relatief kleine vriendengroepen die ontstaan rondom grote inspiratoren zoals de Platoonse Academie van Marsilio Ficino (1433-1499) in Florence, de 'Goede Pennen' (Good Pens) van Francis Bacon (1561-1626) in Engeland, de Theosofische Pinksterschool van Jacob Boehme (1574-1624) in Oost-Duitsland en de Kring van Tübingen van Tobias Hess (1558-1614) in Zuid-Duitsland.

Al die vriendengroepen, waarvan de leden met grote aspiratie samenwerken, kunnen we zien als beginnende mystererieschollen. Zij krijgen echter niet de kans om uit te groeien tot een volwaardige mysterieschool in de samenleving, zoals dat destijds wel mogelijk was bij bijvoorbeeld de gnostiek-christelijke beweging van de katharen.

In 1614 verschijnt in Duitsland in druk de Fama Fraternitatis.[2] Het is een programma voor algehele wereldhervorming dat is opgesteld door 'de Broederschap der zeer lofwaardige orde van het Rozenkruis'. In dit geschrift – dat gericht is aan de staatshoofden, regeringen en hoofden van Europa – worden lezers verzocht de gepresenteerde ideeën grondig te onderzoeken en vervolgens hun inzichten daarover schriftelijk of in druk bekend te maken.

In 1615 wordt de Roep of Fama gevolgd door de Confessio Fraternitatis, de Belijdenis van de Broederschap.[3] Deze bevat zevenendertig grondslagen waar opnieuw een krachtig appèl van uit gaat aan de geleerden en vorsten van Europa om eendrachtig in de geest van Christus samen te werken.

In 1616 verschijnt als derde en laatste manifest van de Broederschap van het Rozenkruis de Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis.[4,5] Daarin wordt het pad van inwijding van het Rozenkruis – benoemd als de koninklijke weg – in zeven symbolische dagen weergegeven in de vorm van een alchemisch proces, waarbij de nieuwe ziel zich verbinden gaat met de geest.

Onderzoek naar de oorsprong en doorwerking van de drie rozenkruisers-manifesten laat zien dat de geschriften als een lopend vuurtje door Europa zijn gegaan en talloze reacties pro en contra teweegbrengen, vergelijkbaar met de roerige gebeurtenissen in de tijd van de reformatie. Alleen al in de eerste tien jaar na publicatie verschijnen er circa 400 gedrukte of geschreven reacties uit allerlei geledingen van de samenleving, en tot in de achttiende eeuw is het totaal aantal gedrukte reacties opgelopen tot ongeveer 1700.

Sommige gedrukte reacties op de manifesten zijn zeer lovend, uitgebreid en diepzinnig – zoals die van de geleerden Robert Fludd en Michael Maier – maar er zijn ook uitingen die ronduit vernietigend kunnen worden genoemd. Uit de reacties blijkt dat een grote meerderheid van de respondenten niet inziet waar de manifesten werkelijk toe uitnodigen.

Op geen enkele geschreven of gedrukte reactie komt een antwoord van de Broederschap van het Rozenkruis zoals die zich in de Fama presenteert. Achteraf is dat begrijpelijk, want die broederschap heeft nooit bestaan als organisatie. De Fama kunnen we vooral zien als een bron van inspiratie voor de realisatie van een mysterieschool die bijdraagt aan de vernieuwing van de maatschappij doordat haar leerlingen gezamenlijk een weg van innerlijke vernieuwing gaan.

Uit onderzoek is gebleken dat de manifesten op schrift zijn gesteld door een vriendenkring van Lutherse geleerden – de Tübinger Kring – waarvan Tobias Hess (1558-1614) en Johann Valentin Andreae (1586-1554), deel uitmaakten. Daarbij hebben zij zich laten inspireren door vele geschriften en personen. Na de dood van Tobias Hess in 1614 valt de kring uit elkaar en houden degenen die erbij betrokken zijn zich niet meer bezig met hun rozenkruis-plannen. De maatschappelijk-politieke voorwaarden voor de opbouw van een mysterieschool blijken niet aanwezig, laat staan de voorwaarden voor een 'algehele wereldhervorming'.

Dat wordt helemaal duidelijk als in 1618 de Dertigjarige Oorlog begint, een drama dat voor een belangrijk deel te verklaren is uit conflicten tussen diverse toenmalige katholieke en protestantse staatjes, maar dat geleidelijk aan uitgroeide tot een meer algemeen Europees conflict waarbij de meeste Europese grootmachten waren betrokken.[7]

De inhoud van de manifesten kunnen we alleen begrijpen wanneer we ze lezen als één geheel. De Fama geeft het programma voor de algehele wereldhervorming, de Confessio bekrachtigt deze met zijn belijdenis en de Chymische Hochzeit gaat over de innerlijke weg, zonder welke elke hervorming gedoemd is te mislukken. De teksten bevatten een sleutel, waardoor het gehele plan uitstijgt boven gewone vernieuwingsplannen. Die sleutel ligt in de figuur van Christiaan Rozenkruis.

Na de publicatie van de manifesten ontstaan er in Europa geleidelijk vele groepen en loges die zich met de naam Rozenkruis sieren, en waarvan de leden zich soms rozenkruisers noemen. In dit verband is het zinvol om kort in te gaan op de brug tussen rozenkruiserij en vrijmetselarij. De mystieke vrijmetselarij baseert zich volgens eigen zeggen op de bouwkunst van de tempel van Salomo en zijn bouwmeester Hiram Abiff. In de middeleeuwen worden de geheimen van innerlijke tempelbouw doorgegeven via de bouwgilden van metselaars en andere bouwlieden.

Gezien de overeenkomsten in symboliek kunnen we aannemen dat de opleving van de vrijmetselarij in de 17e eeuw in Engeland is geïnspireerd door de rozenkruis-impuls. Vanaf het einde van de achttiende eeuw wordt het toenmalige gedachtegoed van het rozenkruis levend gehouden door onder andere vrijmetselaars. Ook nu nog speelt de symboliek van het Rozenkruis een belangrijke rol in de rituelen die binnen de vrijmetselarij worden beoefend.

Vanaf de publicatie van de manifesten tot op de dag van vandaag zijn er veel misverstanden over het Rozenkruis. Waarom

eigenlijk? Ten eerste zijn de drie manifesten van de klassieke rozenkruisers niet historisch, maar vooral symbolisch van aard. Ze vermelden geen auteursnaam en worden uitgebracht in de naam van de Broederschap van het Rozenkruis.

De manifesten zijn opzettelijk gesluierd geschreven omdat ze gaan over inwijding in de mysteriën, die altijd worden gekenmerkt door een oneindige diepte, en die dus nooit volledig in woorden of andere vormen kunnen worden uitgedrukt. Dat betekent dat ze op meerdere, en dus ook onjuiste, manieren kunnen worden begrepen. De mysteriën houden verband met het doormaken van een vernieuwingsproces teneinde geschikt te worden om te gaan leven en werken vanuit de werelden van de ziel en van de geest, om te kunnen meewerken aan de geestelijke ontwikkeling van de mensheid. Sluiering was overigens ook noodzakelijk om vervolging te voorkomen, want afwijkende interpretaties van het christendom werden in die tijd niet getolereerd.

Het zuivere Rozenkruis is vanaf het begin van zijn manifestatie in de wereld altijd gericht geweest op het dienen van de mensheid, en niet op het persoonlijk verwerven van bezit, macht en roem. Werkelijke rozenkruisers laten hun ik-bewustzijn leiden door het geest-zielebewustzijn dat geleidelijk in hen tot ontwikkeling komt als gevolg van het gaan van een innerlijke weg op basis van de universele Christusgeest.

Het bewustzijn van de grote meerderheid van de mensen was in de afgelopen eeuwen nog niet zover ontwikkeld dat zij de verheven inzichten van het Rozenkruis innerlijk als belangrijke waarheden konden herkennen. Integendeel, deze inzichten werden vaak als een bedreiging gezien voor hun vertrouwde, maar wel op illusie en onwetendheid gebaseerde orde. Dat is inmiddels aan het veranderen, want het algemene bewustzijnsniveau van de mensheid is in de afgelopen decennia gestegen, mede doordat steeds meer mensen zijn gekomen tot een innerlijke door-

braak die ten goede komt aan het gehele planetaire veld. Het lijkt erop dat een profetie uit de Confessio uit 1615 nu werkelijkheid wordt: '*Wat enkelen thans fluisteren en zoveel zij kunnen in gesluierde taal verhullen, zal in de toekomst de aarde vervullen*.'

Het werk van de rozenkruisers richt zich – symbolisch gesproken – op het versterken van de connectie tussen het kruis en de roos, tussen het tijdelijke en het eeuwige, tussen het natuurlijke en het goddelijke. Dat draagt tevens bij tot de regeneratie van mens en maatschappij. De leringen van het Rozenkruis hebben een universele en tegelijkertijd een Christocentrische signatuur. Ze stellen de mens in staat te komen tot een innerlijk weten, tot gnosis, door het gaan van een pad van bewustwording in hun dagelijkse leven.

Jan Schoeber,
augustus 2019

ER ZWEEFT EEN ROEP DE WERELD DOOR

Er zweeft een roep de wereld door,
bestemd voor ieder mens.
Zijn klank bereikt het luist'rend oor,
zijn draagkracht kent geen grens.
En zij die deze roep verstaan,
ontvangen nieuwe kracht bij 't gaan.
Op 't pad van duisternis tot licht
is deze godenstem een gift.
Met vaste hand
naar het wenkend vaderland.

Na schemering en duisternis
treedt 't licht ons tegemoet.
De bron die in 't verborgen is,
stroomt dan in overvloed.
Het vuur des geestes is ontbrand,
het straalt en glanst naar alle kant.
geroepen door het wereldhart,
rijst boven vijandschap en smart,
de daad als kracht,
tot heerlijkheid en macht.

DEEL 1

MYSTERIËN VAN HET ROZENKRUIS

DE REIS NAAR BINNEN: VAN INZICHT NAAR GNOSIS

Wie was of beter wie is Christiaan Rozenkruis? Hij is het prototype van de ware, oorspronkelijke mens, van de nieuwe mens, de mens die waarlijk christen is; die Christus in zich vrijgemaakt heeft door het pad te gaan van het kruis, in de kracht van de roos. De weg die de dialectische mens op het pad van bevrijding te gaan heeft, is de weg van de vijfvoudige gnosis. En dat is de kruisweg. Het kruis is een ontmoeting tussen twee krachtlijnen die diametraal tegenover elkaar staan. Het betekent een totale omzetting van krachten, een alchemische omzetting.

De roos in ons moet verbonden worden met haar ware levensveld, het veld van de onsterfelijkheid. De roos moet worden vrijgemaakt door de kruisweg van transfiguratie. Daarom spreken wij van Rozenkruis. Dat werk moet geschieden in Christus' kracht, de kracht van het universele leven. Daarom is de mens die wezenlijk deze weg gaat en volbrengt, een Christiaan Rozenkruis.

Wij zijn rozenkruisers wanneer wij dat pad tot het einde toe bewandeld hebben. Wij worden rozenkruisers wanneer wij ermee aanvangen. En wie nu dit pad begint te gaan, beleeft natuurlijk ervaringen. Voor zo iemand zal het heel belangrijk zijn te weten of zijn ervaringen en de gevolgen daarvan, juist zijn, of zij kloppen met het pad; of zijn reacties van dag tot dag, bij het doen van de stappen, wel juist zijn. Welnu, alsof het een uiterst nauwkeurig verslag is van de eigen levensgang, vindt iedere leerling die het pad gaat, zijn ervaringen en de gevolgen daarvan, aangegeven in de Alchemische Bruiloft.

J. van Rijckenborgh, *De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis,* deel 1, inleiding [4]

HOOFDSTUK 1

DE UITNODIGING ONTVANGEN

SPIRITUELE TEKST: DE ALCHEMISCHE BRUILOFT, EERSTE DAG[4]

Op een avond voor Pasen zat ik aan tafel en nadat ik mij, naar mijn gewoonte, met mijn Schepper in een nederig gebed onderhouden had en de vele grote mysteriën overdacht had, die de Vader van het Licht mij in zijn majesteit in overvloed had getoond, en, met mijn dierbaar paaslam, in mijn hart een ongezuurde, reine koek wilde bereiden, stak er plotseling zulk een ontzettende wind op dat ik niet anders dacht dan dat de berg, waarin mijn huisje uitgehouwen was, door dit grote geweld uit elkaar zou springen.

Aangezien ik echter hierdoor, en door soortgelijke streken van de duivel die mij menigmaal leed had berokkend, niet verrast was, vatte ik moed en volhardde in mijn meditatie, totdat iemand mij op de rug tikte, waarop ik niet bedacht was. Daarvan schrok ik dermate, dat ik nauwelijks durfde omkijken; maar ik bewaarde mijn opgewektheid, voor zover menselijke zwakheid dat in dergelijke omstandigheden toelaat.

Daar er echter herhaaldelijk aan mijn jas werd getrokken, keek ik om en zag toen een schitterende vrouwelijke gestalte staan, wier blauwe kleed, evenals de hemel, sierlijk met gouden sterren bezet was. In haar rechterhand droeg zij een bazuin van zuiver goud, waarin een naam gegraveerd was, die ik wel kon lezen, maar die mij op voorshand verboden werd bekend te maken. In haar linkerhand had zij een dikke bundel brieven, in allerlei talen, die zij, zoals ik achteraf vernam, naar vele landen moest brengen. Zij had ook vleugels, groot en schoon en met ogen bezaaid, waarmee zij zich kon verheffen en kon vliegen, sneller dan de adelaar.

Wellicht had ik nog meer aan haar kunnen opmerken, maar daar zij zo kort bij mij vertoefde en ik nog volkomen door schrik en verbazing bevangen was, kwam ik daar niet aan toe. Want zodra ik mij omgekeerd had, zocht zij tussen haar brieven en trok er tenslotte een klein briefje uit, dat zij met een diepe buiging op de tafel legde, waarna zij zonder een woord te zeggen verdween. Terwijl zij zich verhief, gaf zij echter zulk een krachtige stoot op haar mooie bazuin, dat het geluid door de gehele berg weergalmde en ik bijna een kwartier daarna mijn eigen woorden nog maar nauwelijks kon verstaan.

In zulk een onverwacht avontuur wist ik, armzalige mens, werkelijk niet wat mij te doen stond. Daarom viel ik op mijn knieen en bad mijn Schepper mij niets te doen wedervaren dat mijn eeuwig heil zou kunnen schaden. Hierna nam ik met angst en vrees het briefje ter hand. Het bleek zo zwaar te zijn dat het, als het van zuiver goud zou zijn geweest, nauwelijks zwaarder had kunnen zijn. Toen ik het aandachtig bekeek, ontdekte ik dat het gesloten was met een klein zegel, waarin heel fijntjes een kruis gegraveerd was, met het inschrift: In hoc signo vinces (In dit teken zult u overwinnen). Zodra ik dit teken gezien had, was ik volkomen gerustgesteld, omdat ik mij er bewust van was dat een dergelijk zegel de duivel niet aangenaam zou zijn, nog minder, dat deze er gebruik van zou maken. Daarom maakte ik het briefje voorzichtig open. Het bleek de volgende versregels te bevatten, die met gouden letters op een blauw veld geschreven waren:

Dit is de dag, dit is de dag,
voor wie ter koningsbruiloft komen mag.
Zijt ge daartoe geboren,
door God tot vreugd' verkoren,
ge moogt de berg opgaan,
alwaar drie tempels staan,
en daar het wonder gadeslaan.

Blijf op het doel gericht!
Bezie uzelf in 't licht!
Zoudt ge u niet ijv'rig baden,
de bruiloft zou u schaden.
Wee hem die talmt in zonden,
hij wordt te licht bevonden.

Daaronder stond: *Sponsus et Sponsa*.

Toen ik deze brief gelezen had, meende ik te bezwijmen. De haren rezen mij te berge en het koude zweet brak mij aan alle kanten uit. Want ofschoon ik wel besefte dat dit de in het uitzicht gestelde bruiloft was, die mij zeven jaren geleden in een lijfelijk visioen was aangekondigd en waarop ik zo lang met groot verlangen had gewacht, en die ik tenslotte door ijverige berekening en herberekening van mijn planeetstanden juist had bevonden, had ik toch nooit voorzien dat er zulke zware en gevaarlijke voorwaarden aan zouden worden verbonden. Was ik tevoren van mening dat ik slechts ter bruiloft zou behoeven te verschijnen om er een welkome en gaarne geziene gast te zijn, nu werd ik verwezen naar de goddelijke voorzienigheid, van welke ik in dit geval lang niet zeker was.

Zo constateerde ik nu ook, hoe meer ik mijzelf onderzocht, dat er in mijn hoofd niets anders dan groot onverstand en blindheid ten opzichte van de verborgen dingen heerste. Ook, dat ik niet eens in staat was dat wat voor de hand lag en waarmee ik dagelijks te maken had, te begrijpen. Hoeveel te minder zou ik door geboorte voorbestemd zijn de geheimen der natuur te doorvorsen en te doorpeilen, nu de natuur naar mijn mening allerwegen een beter bruikbare discipel had kunnen vinden aan wie zij haar zo kostbare schat, ofschoon deze aan tijd en vergankelijkheid onderworpen was, zou kunnen toevertrouwen.

Ook ontdekte ik dat mijn lichaam, mijn ogenschijnlijk behoorlijke levenswandel en mijn broederlijke naastenliefde niet geheel

gezuiverd en gereinigd waren. Ook bleek de prikkel van het vlees nog steeds in mij aanwezig, welke slechts gericht was op hoog aanzien en wereldse pracht en niet op het welzijn van mijn medemens, waardoor ik voortdurend bezig was te bedenken op welke wijze ik in korte tijd mijn eigenbelang zo goed mogelijk zou kunnen bevorderen, imposante gebouwen doen verrijzen, een onsterfelijke naam in de wereld verwerven, en dergelijke vleselijke gedachten meer. In het bijzonder echter verontrustten mij de duistere woorden aangaande de drie tempels, die ik, hoe ik ook nadacht, niet kon verklaren. Ik zou dit misschien ook nu nog niet gekund hebben, ware het mij niet op wonderbaarlijke wijze geopenbaard.

Aldus zwevend tussen hoop en vrees, mijzelf telkens weer onderzoekend, echter niets dan zwakheid en onvermogen vindend, zodat ik mijzelf op geen enkele wijze kon helpen en van de genoemde uitnodiging erg geschrokken was, nam ik tenslotte mijn toevlucht tot mijn vertrouwdste en veiligste weg en bad, alvorens mij ter ruste te begeven, ernstig en vurig dat mijn goede engel mij, naar goddelijke beschikking, zou mogen verschijnen om mij in mijn onzekerheid te onderrichten, zoals dit voorheen reeds vaker was geschied; hetgeen dan ook, God zij geloofd, tot mijn bestwil en tot welgemeende, ernstige vermaning van mijn naaste, geschiedde.

HOOFDSTUK 1

DE UITNODIGING ONTVANGEN

BESCHOUWING

'Onthulde geheimen worden waardeloos, en ontwijd verliezen zij hun kracht. Werp daarom geen parels voor de zwijnen en strooi geen rozen voor de ezel.'

Dit advies staat op de titelpagina van het diepzinnige en veelomvattende inwijdingsgeschrift *'De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis anno 1459'* dat in 1616 anoniem in druk verscheen in het Duits bij drukkerij Lazari Zetzners in Straatsburg. Het motto duidt erop dat de vele mysteriën of geheimenissen in deze roman niet zomaar door iedereen kunnen worden herkend. Het is verspilling van tijd en energie om diepere betekenissen te onthullen aan mensen die daar niet ontvankelijk voor zijn. De ervaring leert namelijk dat mysteriewijsheid indruist tegen de natuurlijke drang tot zelfhandhaving die in ieder mens aanwezig is, en daarom onbegrip en afwijzing kan oproepen.

Ook als mensen wel open staan voor de mysteriën, of daar zelfs naar verlangen, is het niet zonder risico om de diepere betekenis van De Alchemische Bruiloft of andere geschriften vol mysteriewijsheid uitgebreid te verklaren. Waarom? Omdat het hen de mogelijkheid ontneemt zelf te ontdekken waar het over gaat en ook omdat de mysteriën en zwijgen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

De uitdrukking 'sub rosa', dat letterlijk 'onder de roos' betekent, verwijst naar vertrouwelijke informatie en geheimhouding. Het woord mysterie is afgeleid van het Griekse woord *muein*, dat zwijgen of sluiten (van de lippen) betekent. Als iemand je de symboliek uitlegt van een diepzinnig verhaal, dan sla je die informatie misschien geheel of gedeeltelijk op in je geheugen of je

vergeet het weer. Daar gaat dan geen transformerende werking vanuit omdat het geen inzicht is dat bij jezelf is opgekomen.

In de mysteriën gaat het nu juist om transformaties. Als mens en als mensheid zijn we geroepen om mee te werken aan het bewerkstelligen van transformaties. Eerst de transformatie van het menselijk bewustzijn, daarna ook de transformatie van de menselijke aura, en tenslotte bovendien de transformatie van de volledige mens, de fundamentele vernieuwing in overeenstemming met het godsplan, die transfiguratie wordt genoemd.[17] De rozenkruisers van toen en nu dragen uit dat het alleen mogelijk is om werkelijk succesvol mee te werken aan de transformatie van de samenleving, en uiteindelijk ook aan de transformatie van de gehele schepping, als dat wordt gedaan vanuit een totaal vernieuwde toestand van zijn.

De noodzaak tot transformaties op mondiale schaal wordt nu algemeen ingezien, want er zijn grote bedreigingen voor de mensheid en voor al het andere leven op onze planeet: klimaatverandering, uitputting van grondstoffen, milieuverontreiniging, straling van kernafval en van communicatienetwerken, uitsterven van plant- en diersoorten, armoede, eenzaamheid, ziekten, verslavingen, oorlog, terrorisme, enzovoort. Natuurlijk is het hard nodig dat die problemen waar mogelijk worden opgelost, en dat we daar persoonlijk aan meewerken voor zover dat ligt binnen onze cirkel van invloed, vanuit de bekende leus 'verbeter de wereld en begin bij jezelf'.

Herschepping van microkosmos en macrokosmos

De mysteriën gaan echter veel verder dan het verbeteren van je persoonlijkheid, je leefomgeving en de uiterlijke omstandigheden van de mensheid en de aarde: ze gaan over transformatie van jezelf en van het universum, over herschepping van de microkosmos en van de macrokosmos. Het is een grote valkuil om vanuit een toestand van bewustzijnsvernauwing, waarin bijna

ieder mens verkeert, alle aandacht te richten op het creëren van een ideale wereld. En dat is nu precies het uitgangspunt van de georganiseerde waan in vrijwel alle geledingen van de samenleving: in religie, wetenschap, kunst, politiek, onderwijs en zakenleven.

Ideaal wordt het hier nooit op aarde. De wereld waarin wij leven is immers onderworpen aan de wet van opgaan, blinken en verzinken. Alles wat verschijnt in de zintuiglijk waarneembare werkelijkheid, verdwijnt vroeg of laat weer. We kunnen een voortdurende beweging tussen polariteiten waarnemen: wat bijvoorbeeld op het ene moment als goed wordt ervaren, verandert na verloop van tijd onherroepelijk in iets dat niet meer goed is, of zelfs kwaad kan worden genoemd. Wie wordt geboren, is ten dode opgeschreven. Op basis van natuurwetenschappelijke inzichten kunnen we met een zekerheid van honderd procent vaststellen dat er een tijd zal komen waarop er geen enkel biologisch leven meer mogelijk zal zijn op aarde, en ook dat onze planeet eens zal desintegreren.

Misschien ervaar je dit als slecht nieuws, of als een doemscenario, maar diep van binnen weet je dit alles natuurlijk al lang. Er is een zekere moed voor nodig om de eindigheid van alles – dus ook van de wereld en van jezelf – bewust te erkennen, en de illusies die door machthebbers in stand worden gehouden te doorzien. Het goede nieuws is echter dat we de ideale wereld niet hoeven te creëren, maar dat deze er al is en er altijd zal zijn! En ook dat we daarin kunnen leven, niet alleen na de dood van ons stoffelijk lichaam, maar in principe nu al, mits we een proces van reiniging, loutering en vernieuwing doormaken.

De alomtegenwoordige ideale wereld is niet de zintuiglijke waarneembare wereld of haar astrale tegenhanger – ook wel spiegelsfeer genoemd – waar ook het dodenrijk deel van uitmaakt. Nee, het is de wereld van de ziel die we weliswaar met onze zintuigen of verlengstukken daarvan niet kunnen waarnemen, maar

die we wel degelijk kunnen ervaren, en van waaruit we ook kunnen leven als we bevrijd zijn uit de toestand van bewustzijnsvernauwing.

In de Griekse mythologie wordt de onzichtbare ideale wereld, die overal aanwezig is en alles doordringt, het Elysion genoemd. De Griekse filosoof Plato (427 – 347 v. Chr) schrijft over de ideeenwereld. De Egyptische ingewijde Hermes Trismegistus heeft het over de Wereld (met hoofdletter) die uit de Eeuwigheid is voortkomen. In het bijbelboek Genesis lezen we over het paradijs. Jezus spreekt over het koninkrijk der hemelen. Sommige gnostici in de eerste eeuwen van de jaartelling noemen de wereld van de ziel het pleroma, een woord dat verwijst naar volheid. De wereld van de ziel is de wereld van de concrete archetypen of oertypen, die de Franse filosoof Henry Corbin (1903-1978) de imaginale wereld of de mundus imaginalis noemt. In de wijsbegeerte van het moderne Rozenkruis wordt wel gesproken over de bovennatuur of de statica. Tegenwoordig wordt in spirituele kringen de benaming 5D of de vijfde dimensie veel gehanteerd.

Bijna alle mensen op aarde leven in een toestand van bewustzijnsvernauwing omdat zij geen weet hebben van die hogere wereld, die verticale dimensie die uitstijgt boven de tijdruimtelijke wereld die wel als de horizontale dimensie wordt gezien en ook wordt aangeduid met de benaming 3D. Zij kunnen zich er ook niet door laten inspireren omdat de verbinding daarmee uiterst zwak is en er een vibratiekloof bestaat tussen het aardse levensveld en de zielenwereld.

Bewustzijnsvernauwing

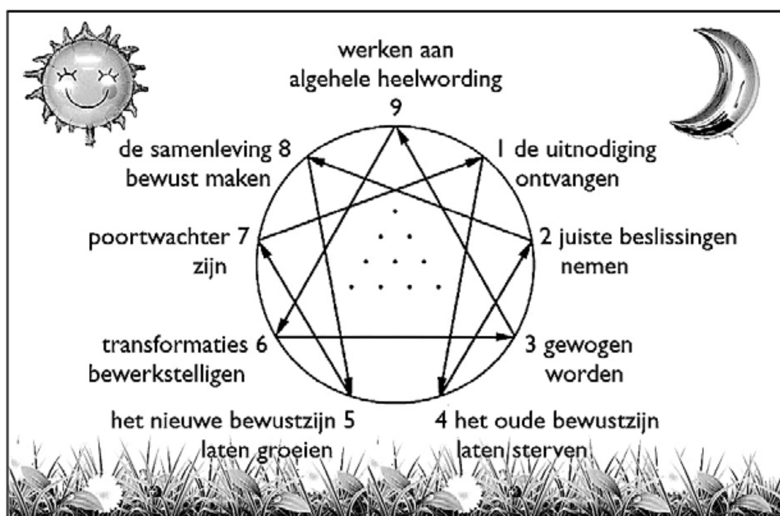
Is die toestand van bewustzijnsvernauwing op te heffen? Kan ik daar zelf aan meewerken? Word ik daar gelukkig van? Jazeker! Binnen alle authentieke spirituele tradities wordt een weg gegaan en gewezen die erop gericht is het bewustzijn van mensen op een verantwoorde wijze te verruimen en te vernieuwen,

zodat zij werkelijk mens worden zoals bedoeld in het godsplan.

Hoe kun je de weg tot ware menswording gaan? Aanknopingspunten voor die reis naar binnen zijn te vinden in onder andere mythen en heilige geschriften van de mensheid. In dit boek gaan we uit van het inwijdingsverhaal '*De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis anno 1459*', dat fundamenteel is voor de rozenkruis-traditie en een prominente plaats inneemt in de literatuurgeschiedenis van Europa. Het is een rijk werk dat niet alleen gebaseerd is op proza, maar ook op poëzie en symboliek. In dat verhaal, dat zich evenals het scheppingsverhaal in de Bijbel afspeelt in zeven dagen, is er aandacht voor onder andere muziek, mystiek, getallensymboliek, algebra, geometrie, toneel, filosofie, ceremoniën, spel, humor en uiteraard ook alchemie.

De vrijwel letterlijke Nederlandse vertaling van de '*Chymische Hochzeit Christiani Rosencreuz anno 1459*' is in verkorte vorm opgenomen in de eerste zeven spirituele teksten van dit boek: in elk hoofdstuk staan de gebeurtenissen op één van de zeven dagen centraal.[4,5] Ze gaan over de ervaringen van een mens die binnen een mysterieschool een inwijdingsweg gaat. De laatste twee hoofdstukken van 'Mysteriën van het Rozenkruis' zijn gebaseerd op het eerste manifest van de klassieke rozenkruisers: de '*Fama Fraternitatis RC*' uit 1614. Die gaan vooral over het oprichten en tot bloei brengen van een mysterieschool waar mensen een inwijdingsweg kunnen gaan. Het cyclische proces van algehele heelwording op basis van negen onderling samenhangende stappen kan worden weergegeven in een figuur die bekend staat als het enneagram (zie afbeelding 1).[18]

Beroemde natuurwetenschappers als Gottfried Wilhelm Leibniz (1646-1716) en Isaac Newton (1643-1723) hebben De Alchemische Bruiloft intensief gelezen en bestudeerd. De eerstgenoemde schreef in een brief aan een vriend hoe hij de naam van de jonkvouw uit De Alchemische Bruiloft had berekend aan de hand van de daar verstrekte gegevens. Hij was erin geslaagd

afbeelding 1: de inwijdingsweg in negen stappen volgens *De Alchemische Bruiloft* (1-7) en de *Fama* (8-9-1) in het enneagram gnosis

om op basis daarvan een stelsel van eerstegraads vergelijkingen met meerdere onbekenden op te stellen en op te lossen.[19]

Bij de creatie van de opera 'Die Zauberflöte' hebben de componist Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) en de scenarioschrijver Emanuel Schikaneder (1751-1812) – allebei vrijmetselaars – zich laten inspireren door De Alchemische Bruiloft.[20] Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832, fakkeldrager 11) schrijft in 1786 in een brief: '*Ik heb De Alchemische Bruiloft van Christaan Rozenkruis helemaal gelezen. Er is een mooi sprookje te vertellen op de juiste tijd, wanneer het herboren wordt.*' [21] Negen jaar later schrijft hij het '*Sprookje van de groene slang en de schone lelie*', waar de inhoud van De Alchemische Bruiloft in andere beelden herleeft.[22]

Het is niet verwonderlijk dat Goethe de thematiek op een andere wijze wil uitdrukken, want De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis is een merkwaardig en bizar verhaal. Het is zeker niet historisch, want er gebeuren dingen die natuurwetenschappelijk volstrekt onmogelijk zijn. Het is ook geen my-

the die rechtstreeks is ontvangen vanuit de wereld van de ziel, want daarvoor is het te intellectueel. Is het dan misschien een scherts of grap, zoals de vermeende auteur Johann Valentin Andreae (1586-1654, fakkeldrager 8) beweert als hij later predikant is? Nee, ook niet, want daarvoor bevat het verhaal veel te veel diepgang.

Diepzinnig sprookje

We kunnen De Alchemische Bruiloft een met groot inzicht en wijsheid geconstrueerd diepzinnig sprookje noemen waarin gebruik gemaakt wordt van elementen uit oudere geschriften. Het verhaal gaat echter veel verder dan de bekende volkssprookjes, waarin vaak ook diepere waarheden kunnen worden herkend, doorgaans pas op latere leeftijd.

'Op een dag zul je oud genoeg zijn om weer sprookjes te gaan lezen,' zegt de Britse schrijver C.S. Lewis (1898-1963). De Duitse dichter Friedrich von Schiller (1759-1805) merkt op: *'In de sprookjes die mij in mijn kindertijd werden verteld, schuilt een diepere betekenis dan de waarheid die door het leven wordt onderwezen.'* En de icoon van de moderne natuurkunde, Albert Einstein (1879-1955) – die onmiskenbaar én rationeel, én intuïtief én spiritueel was – adviseert: *'Als je wilt dat je kinderen intelligent zijn, lees ze dan sprookjes voor. Wil je dat ze briljant zijn, lees ze dan meer sprookjes voor.'*

De Alchemische Bruiloft is geschreven in de ik-vorm. De hoofdpersoon, die de veelzeggende naam Christiaan Rozenkruis draagt, vertelt nauwkeurig wat hij ervaart op zijn weg naar het scheikundig huwelijk van de koning en de koningin. Zo kom je te weten wat hij denkt, voelt en doet, en kun je jezelf herkennen in hem en in de andere personages. Als je het verhaal leest of beluistert, kijk je dus als het ware in een spiegel, en zie je wat aansluit bij je bewustzijn op dat moment. Bij de verwerking van dat alles vormen er zich daardoor in je brein en in je bewustzijn patronen en structuren die je in staat stellen om als het ware met

andere ogen naar het leven te kijken, waardoor je ervaringen veranderen. Die structuren rijpen geleidelijk. Daarom komt het vaak voor dat de diepere zin van een gedeelte uit een verhaal pas jaren later wordt begrepen, na vele doorleefde gebeurtenissen. Het verdient dan ook aanbeveling om De Alchemische Bruiloft niet alleen te lezen, maar ook te herlezen. De inwijding waarover wordt gesproken in authentieke spirituele tradities, voltrekt zich procesmatig in zeven symbolische dagen, geen dagen van 24 uur, want het betreft een langdurig proces van vele kalenderjaren.

De bruiloft die in de titel wordt genoemd heeft betrekking op het huwelijk tussen de koning en de koningin, symbool voor de eenwording van de geest en de ziel in de mens die zijn persoonlijkheid daarvoor geschikt maakt. In de loop van dit boek zal waarschijnlijk geleidelijk duidelijker worden wat daarmee wordt bedoeld. Het huwelijk waar het om gaat, wordt niet alleen alchemisch genoemd omdat er gebruik gemaakt wordt van termen, inzichten en procedures uit de alchemie, maar ook omdat energieën en substanties in de mens letterlijk worden omgezet als hij of zij de weg van geestelijke bewustwording en vernieuwing gaat. Symbolisch wordt lood dan omgezet in goud.

Christiaan Rozenkruis werkt er samen met anderen aan mee dat de alchemische bruiloft, waar hij zich volgens de tekst zeven jaar op heeft voorbereid, mogelijk wordt. De voornaam Christiaan duidt erop dat de hoofdpersoon zijn weg wil gaan op basis van de Christuskracht. De achternaam Rozenkruis geeft aan dat de hoofdpersoon erop gericht is om zijn roos te hechten aan het kruis, op het snijpunt van de horizontale balk van het kruis, symbool voor de ons bekende wereld waarin wij leven, en de verticale balk, symbool voor het goddelijke en eeuwige levensveld, dat zich uitstrekt buiten ruimte en tijd. De roos is hier het symbool voor het geestelijke eeuwigheidsbeginsel dat in ieder mensenhart aanwezig is, in eerste instantie latent, slapend, maar het kan ontwaken en werkzaam worden als gevolg van een aanraking

door het geestelijke licht. Dat proces wordt ook wel het openbloeien van de rozeknop en het opvlammen van de geestvonk genoemd.

Getallensymboliek

Het verhaal van De Alchemische Bruiloft speelt zich volgens de titel af in het jaar 1459. Dat is een symbolisch getal dat gebaseerd is op de zogeheten Fibonacci-reeks, wat inhoudt dat de afzonderlijke getallen bestaan uit de som van de twee voorgaande getallen. Het getal 5 in 1459 is de som van 1 en 4, en het getal 9 is de som van 4 en 5. Als we weten dat getallen in esoterische geschriften niet zozeer verwijzen naar kwantiteiten maar naar kwaliteiten, zoals dat tot uitdrukking komt in bijvoorbeeld de getallenleer van Pythagoras, dan kunnen we in de vier cijfers van het getal 1459 het gehele proces van ware menswording herkennen.

Het getal 1 staat voor God en voor de eenheid. Oorspronkelijk leefde de mens in de eenheid, in het paradijs, in een nog onstoffelijke gedaante. Door een incident dat wel de zondeval wordt genoemd, verdichtte zijn geestelijke lichaam tot een stoffelijk lichaam, en werd hij gebonden aan de stoffelijke aarde, die wordt gesymboliseerd door het getal 4. Hierbij kun je denken aan de vier elementen, de vier windrichtingen en de vier seizoenen. Op aarde en de daarmee verbonden sferen doolt de mens vervolgens gedurende vele incarnaties rond totdat er een dusdanige ervaringsvolheid is bereikt, dat de sluimerende geestvonk ontwaakt en de mens de uitnodiging aanvaardt om terug te keren tot de eenheid. Dat kantelpunt wordt ook wel aangeduid als de Zon-inwijding, omdat iets van de geestelijke Zon wordt ervaren.

Als de leerling vervolgens blijft luisteren naar de innerlijke roep en het daaruit voortvloeiende verlangen volgt, dan ontstaat er op een bepaald moment een nieuw bewustzijn, een nieuwe ziel, waardoor de mens iets ervaart van de bovennatuur, en daar

zijn aardse leven op gaat afstemmen. Die nieuwe ziel wordt gesymboliseerd door het getal 5, de vijfpuntige ster of het pentagram. Zodra die ziel volwassen geworden is, kan zij zich op een bepaald moment verbinden met de geest. Door dat alchemisch huwelijk wordt de oorspronkelijke mens in zijn glorie hersteld. Hij is dan als Adam in het paradijs, voordat de scheiding van de geslachten plaatsvindt. Die toestand wordt gesymboliseerd door het getal 9.

De naam van de oorspronkelijke mens, Adam, wordt in het Hebreeuws geschreven met de letters alef, daleth en mem (ADM), die in het Hebreeuwse alfabet respectievelijk een letterwaarde hebben van 1, 4 en 40. De woordwaarde komt daarmee uit op 1 + 4 + 40 = 45, en kan gereduceerd worden tot 4 + 5 = 9.[23]

Zo kunnen we ook het jaartal 1459 duiden. Het kan eerst gereduceerd worden tot 1 + 4 + 5 + 9 = 19, daarna tot 1 + 9 = 10 en tenslotte tot 1 + 0 = 1. In de hermetische tarot staan die drie getallen voor achtereenvolgens de zon (arcanum 19), het rad van fortuin (arcanum 10) en de magiër (arcanum 1) – allemaal goed te plaatsen beelden als het gaat om het bereiken van de vervulling.[24] Het getal tien verwijst ook naar het tiensnarige instrument waarmee de rechtvaardige zijn lied zingt en naar de tien uitvloeiingen van het hemelse licht die in de kabballah worden weergegeven door de tien sephiroth van de levensboom, die de innerlijke structuur van al het geopenbaarde weergeeft.

De door de geest vernieuwde mens

Er is echter nog meer aan de hand met het getal 1459. Het tweede manifest van de klassieke rozenkruisers, de Confessio Fraternitatis, vermeldt in paragraaf 6 dat C.R.C. geboren is in het jaar 1378, een jaartal dat ook gegraveerd is op de plaat bij de bron op de vierde dag van De Alchemische Bruiloft. Dat betekent dat Christiaan 81 jaar is als hij in 1459 het scheikundig huwelijk beleeft. Het getal 81 is het kwadraat van 9 (9 x 9) en kan

gereduceerd worden tot 8 + 1 = 9. Sinds het begin van de jaartelling zijn er dan 1458 kalenderjaren verstreken, en 1458 = 18 x 81 = (9 + 9) x 9 x 9. Via deze wellicht wat wonderlijke redeneringen is het mogelijk aan te voelen dat de Alchemische Bruiloft gaat over de realisatie van de door de geest vernieuwde mens, die wordt gesymboliseerd door het getal 9. Frappant is verder dat de som van de woordwaarde van Christian (97) en van Rosencreutz (155) in totaal 252 bedraagt, een getal dat kan worden gereduceerd tot 2 + 5 + 2 = 9!

De hoge leeftijd van Christiaan Rozenkruis, 81 jaar, duidt erop dat er sprake is van een volheid van ervaringen. Daaruit mogen we natuurlijk niet concluderen dat de weg van ware menswording alleen kan worden gegaan door bejaarden. Ook jonge mensen kunnen er rijp voor zijn als gevolg van de vele ervaringen die in vorige incarnaties zijn opgedaan. Het begrip ‘ervaringsvol’ kan overigens gemakkelijk verkeerd worden begrepen, want het opdoen van ervaringen gaat altijd door, tot in de eeuwigheid. Met het begrip ‘ervaringsvol’ wordt hier bedoeld: vol zijn van ervaringen die zijn beleefd vanuit een toestand van bewustzijnsvernauwing.

Naarmate je bewustzijnsniveau toeneemt, verliezen de dingen die je voorheen enorm boeiden hun glans. Je wordt je er dan van bewust dat je verlangen uitgaat naar iets wat je nog niet kent. Je voelt dan iets wat wel wordt aangeduid als heimwee naar een verloren paradijs. In de wijsbegeerte van het moderne Rozenkruis wordt in dit verband gesproken over pre-herinnering, het is een vage notie van een gelukzalige toestand in een ver verleden die zich soms manifesteert in een hang naar nostalgie.

De Alchemische Bruiloft is tot nu toe niet verfilmd. Misschien is dat maar goed ook, want het lezen van De Alchemische Bruiloft is een goede oefening in concentreren en visualiseren. Dat zijn beide ziele-kwaliteiten die essentieel zijn op de weg van de mysteriën, en die in de huidige maatschappij dreigen weg te kwijnen of worden misbruikt. De concentratieboog wordt korter om-

afbeelding 2: titelpagina van '*De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis anno 1459*' en een illustratie van Johfra over de eerste dag

dat er zoveel afleidingen zijn, en de cultuur met de vele snelle bewegende beelden beperkt het voorstellingsvermogen dat nodig is om te schouwen in de zielewereld, de mundus imaginalis, en daar scheppend werkzaam te zijn.

De kunstenaar Johfra (1919-1998) heeft een serie van achttien illustraties gemaakt bij De Alchemische Bruiloft.[25] Afbeelding 2 toont de titelpagina van de eerste druk van de '*Chymische Hochzeit Christiani Rosencreuz anno 1459*' en ook een tekening van Johfra (een pseudoniem van Johannes Franciscus Gijsbertus van den Berg) waarin Christiaan Rozenkruis op de avond voor Pasen een schriftelijke uitnodiging ontvangt van een indrukwekkende vrouwelijke gestalte in een blauw gewaad met sterren en vleugels die bedekt zijn met ogen. In het midden van de afbeelding staat het teken waarin Christiaan Rozenkruis zal overwinnen. Dat is het zogeheten monade-hiëroglief waarover John Dee (1528-1608, fakkeldrager 2) een beroemde verhandeling heeft geschreven: de '*Monas Hieroglyphica*'.[26] In dat samengestelde

symbool zijn niet alleen veel diepe wijsheden te herkennen, maar ook bijvoorbeeld de symbolen van de planeten. John Dee was een Engelse alchemist, hermeticus, humanist, filosoof, wiskundige, geograaf en astroloog in wie de impuls van het Rozenkruis tot uitdrukking kwam.

In het gedicht dat met gouden letters geschreven is op een azuurblauw briefje, leest Christiaan dat hij uitgenodigd is om de berg op te gaan, waar drie tempels staan, om daar de koninklijke bruiloft van de bruidegom en de bruid mee te maken. Ook wordt hij aangespoord zichzelf te onderzoeken omdat degenen die niet zuiver zijn en toch naar de bruiloft komen, daar schade van zullen ondervinden.

De tekst maakt duidelijk dat dit alles voor Christiaan Rozenkruis een intense ervaring is, die voorafgegaan wordt door een storm en wordt afgesloten door een krachtige bazuinstoot die de vrouwelijke gestalte bij haar vertrek produceert, en die nog lang nagalmt. Christaan schrikt ook van de voorwaarden die gesteld worden aan de bruiloftsgasten. Hij onderzoekt zichzelf en constateert dat hij vrijwel niets weet van de verborgen dingen en ook dat hij zijn eigenbelang nog stelt boven het welzijn van zijn medemensen.

Hoe kunnen we deze episode duiden? Hier wordt een mens geschetst die door het leven gerijpt is om de eerste en fundamentele stap te zetten op een weg van inwijding in de gnostieke mysteriën. Voor hem is het de avond voor Pasen omdat de uittocht uit zijn cel naar het beloofde land, naar het goddelijke levensveld, aanstaande is. Hij wordt innerlijk geraakt door de geestkracht die uitgaat van de Universele Broederschap. Dat ervaart hij als een harde wind in zijn leven, een krachtige wake-up call die aanzet tot zelfonderzoek en waarover Jiddu Krishnamurti (1895-1986) zegt: *'De hoogste vorm van menselijke intelligentie is om jezelf te observeren zonder oordeel'*.

Ken uzelf

Door alle tijden heen is zelfkennis essentieel op de mysterieweg die leidt tot het individuele Paasfeest, tot de opstanding van de innerlijke mens. Volgens de overleveringen stond boven de poort van de beroemde Apollo-tempel te Delphi in Griekenland de spreuk *'Ken uzelf'* (gnothi seauton). Dat heeft niets te maken met navelstaren. In hoofdstuk 8 van het Aquarius Evangelie wijst de leraar Elihu zijn mysterieleerlingen op het grote belang van zelfkennis. Hij zegt:[27]

'Als u mij zou vragen wat u zou moeten bestuderen, dan zou ik zeggen: "uw zelven, uw ego's", en als u die goed bestudeerd zou hebben, en mij zou vragen wat daarna moet bestudeerd, zou ik weer antwoorden "uw 'zelven'of uw ego's". Hij die zijn lagere zelf goed kent, kent de waan van de wereld, heeft kennis van de dingen die voorbij gaan; en hij die zijn hoger zelf kent, kent God en heeft kennis van alles wat niet kan voorbij gaan.'

Met je lager zelf wordt hier je sterfelijke persoonlijkheid bedoeld en je hoger zelf is dat wat in de hermetische traditie de microkosmos wordt genoemd. Als sterfelijke natuurgestalte ben je, evenals alle andere mensen, tot en met verbonden met de vergankelijke, aardse natuur. Maar naar de geestkern ben je, net als iedereen, verbonden met de onvergankelijke natuur, met de werelden van de ziel en van de geest. Want als mens ben je meer dan alleen je stoffelijke lichaam en je persoonlijkheid. Je bent onderdeel van een groter stelsel. Je woont in een microkosmos of kleine wereld, die een afspiegeling is van de macrokosmos.

Jouw sterfelijke persoonlijkheid leeft dus tijdelijk in een onsterfelijke microkosmos waarvan de geestkern zich bevindt in je hart. De microkosmos is beschadigd – in symbolische zin ziek – en is daarom gebonden aan het veld van de aarde. Steeds opnieuw wordt er binnen een microkosmos een nieuwe sterfelijke persoonlijkheid geboren, die de microkosmos ervaringsvoller

maakt, totdat er een persoonlijkheid in de microkosmos tot ontwikkeling komt die op basis van innerlijke verontrusting besluit de reis naar binnen te gaan maken en de microkosmos zo te bevrijden van het wiel van geboorte, leven en dood.

Misschien ben jij wel de persoonlijkheid die nu over alle mogelijkheden beschikt om het proces van transfiguratie in jezelf te laten voltrekken. Als je die weg naar binnen gaat, kom je van inzicht tot gnosis en word je geschikt om je te richten op het werk naar buiten, van dienstbaarheid naar vervulling.

Christiaan Rozenkruis twijfelt of hij naar de koninklijke bruiloft zal gaan, want hij vraagt zich serieus af of hij daar waardig genoeg voor is. Hij bidt dan om onderricht in zijn slaap op basis waarvan hij de juiste beslissing kan nemen. Dan heeft hij een droom die niet zo moeilijk te duiden is.

Opgetrokken worden

Christaan Rozenkruis bevindt zich in zijn droom op de bodem van een gevangenistoren, samen met veel andere mensen. Er heerst volledige duisternis. Boven wordt plotseling het deksel van de schacht geschoven en er dringt wat licht door in de duisternis. De redding uit de ongelukkige situatie is ophanden. In de grootste opwinding beginnen de gevangenen elkaar te duwen en naar beneden te duwen om op de rug van andereen zelf verder naar boven, naar het licht te komen.

De redders boven, aan de rand van de schacht en niet duidelijk zichtbaar, laten vervolgens zeven keer een koord neer waar de ongelukkigen aan opgetrokken kunnen worden. Maar de strijd tussen de gevangenen is zo verschrikkelijk dat ze elkaars redding beletten. Nauwelijks heeft er één een koord gegrepen of de volgende, die graag zijn plaats zou willen innemen, trekt hem weer terug, of er klampen zich zovelen aan hem vast, dat hij door het gewicht weer naar beneden wordt getrokken.

Christiaan Rozenkruis herkent in deze droom zijn eigen situ-

atie en die van de mensheid. Juist op het moment dat er een sprankje hoop ontstaat omdat er zich een mogelijkheid tot redding uit het rijk van de duisternis voordoet – uit de toestand van bewustzijnsvernauwing – steken egoïsme en zelfhandhaving in verhevigde mate de kop op, waardoor mogelijke reddingen worden bemoeilijkt. Tenslotte lukt het Christiaan Rozenkruis om een koord te grijpen en zich naar boven te laten trekken. Als hij bevrijd is, helpt hij boven direct mee met het optrekken van anderen. Als het koord voor de zevende en laatste keer wordt neergelaten en opgetrokken, worden er die keer meer gevangenen bevrijd dan in de zes keer die daaraan vooraf gingen.

Lang niet alle gevangenen zijn bevrijd na het zeven keer neerlaten en optrekken van het koord. In de droom ontvangen de bevrijden een gouden gedenkpenning met aan de ene zijde de opkomende zon en aan de andere zijde de letters D.L.S. (Deus Lux Solis: God is het Licht van de Zon). Voor hen die met hulp van de Universele Broederschap zijn opgetrokken uit de put van de versterving breekt een nieuwe dag van openbaring aan, waarop zij zich gereed kunnen maken om bekleed te worden met de geestelijke zon. Het uiterlijke goud herinnert de bevrijden eraan dat zij het innerlijke goud in zichzelf dienen vrij te maken in een drievoudig proces: het leren kennen van de goddelijke idee (Deus), het bezielen van de goddelijke idee (Lux) en het verwerkelijken van de goddelijke idee (Solis).

Jan van Rijckenborgh (fakkeldrager 21), één van de stichters van de School van het Gouden Rozenkruis, formuleerde diezelfde drievoudige gedachte op een krachtige wijze. Die woorden staan gebeiteld in een bescheiden monument dat aan hem is gewijd en dat in de rozentuin bij het conferentiecentrum Noverosa in Doornspijk staat, waar hij in de jaren dertig van de vorige eeuw samen met zijn broer Wim Leene (fakkeldrager 20) het conferentiewerk van het Rozenkruis startte. Ze luiden:[28]

De Kennis des Lichts die geopenbaard is.
De Liefde die redding zijt.
De Daad, die voert langs de rijzende Zuilengang
tot in de Poort des Eeuwigen Levens.

Wanneer een kandidaat op reis is naar de alchemische bruiloft, spreken er altijd twee stemmen in hem: de stemmen van twee naturen. De nieuw-wordende zielenatuur spreekt uit de gnosis, en de oude natuur spreekt vanuit het dialectische ik. Die twee zijn, u zult het verstaan, altijd met elkaar in conflict. Het is onmogelijk ze met elkaar in overeenstemming te brengen. En de strijd tussen beide zal duren tot de oude natuur is ondergegaan.
Het is uitermate en in hoge mate verwarrend naar die twee stemmen te moeten luisteren. Wie dat probeert te doen, en een compromis zoekt, dus een middenweg tracht te kiezen, komt altijd verkeerd uit. Hij staat op een gegeven moment met lege handen, en erger dan dat. Wie dat ontdekt en ervaren heeft, soms met veel bitterheid, neemt het besluit nimmermeer naar de oude stem te luisteren. Zo iemand zal dan altijd de zwarte raaf, het ik, de zelfhandhaver, negeren, en steeds de witte duif, de nieuwe zielestaat, in bescherming nemen. [...]
Wanneer de leerling zich spontaan, van binnenuit, naar de zielestem richt, wanneer hij dus de zwarte raaf in zich verjaagt en zijn innerlijke kwaliteit volledig wenst te handhaven en uit te dragen, slaat hij altijd direct de goede weg in, de weg die geheel in overeenstemming is met zijn bestemming.

J. van Rijckenborgh, *De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis,* deel 1, hoofdstuk 8[4]

HOOFDSTUK 2

JUISTE BESLISSINGEN NEMEN

SPIRITUELE TEKST: DE ALCHEMISCHE BRUILOFT, TWEEDE DAG[4]

Ik maakte mij gereed om op weg te gaan, trok mijn wit linnen kleed aan, omgordde mijn lendenen met een bloedrode band en bond deze kruiselings over mijn schouders. Op mijn hoed stak ik vier rode rozen, opdat ik door deze kentekenen eerder in de menigte zou worden opgemerkt. Als teerkost nam ik brood, zout en water mee, waarvan ik, op aanraden van iemand die het weten kon, te bestemder tijd niet zonder voordeel in bepaalde gevallen gebruik maakte. Voordat ik mijn kleine hut verliet, bad ik tot God om mij, wat er ook gebeuren zou, tot een goed einde zou willen voeren. Ook legde ik voor Gods aangezicht de gelofte af dat, indien mij door zijn genade iets zou worden geopenbaard, ik dit niet zou gebruiken om eer en aanzien in de wereld te verkrijgen, maar om zijn naam te verheerlijken en mijn naaste te dienen.

Met deze gelofte en vol goede hoop verliet ik verheugd mijn cel. Nog maar nauwelijks had ik mijn cel verlaten en het bos betreden, of het kwam mij reeds voor dat de gehele hemel en alle elementen zich voor deze bruiloft getooid hadden. De vogels zongen voor mijn gevoel liefelijker dan ooit tevoren en ook de jonge hertjes sprongen zo vrolijk rond dat mijn oude hart van vreugde opsprong. [...]

Na enige tijd kwam ik op een grote groene vlakte en zag in de verte een groepje van drie ceders. Aangezien ik vermoeid was, ging ik naar de ceders toe om er in de schaduw even onder te rusten. [...] Toen ik echter dichterbij kwam, viel mijn oog op een klein bord, dat aan een van de bomen bevestigd was. Daarop

stonden, zoals ik vervolgens las, in sierlijke letters de volgende woorden geschreven:

'God behoede u, gast! Mocht het bericht van de bruiloft van de koning u ter ore zijn gekomen, overweeg dan de volgende woorden: Er zijn vier wegen die de bruidegom ons aanbiedt en waaruit u kunt kiezen. Langs alle vier kunt u het slot van de koning bereiken, doch alleen dan, als u zich niet op zijwegen begeeft. De eerste weg is kort maar gevaarlijk, want hij is vol met hoge rotsen, waar u ternauwernood langs zult kunnen komen. De tweede is langer, omdat hij langs omwegen voert, echter zonder u te laten afdwalen. Hij is effen en gemakkelijk, mits u zich, met behulp van het kompas, noch naar links, noch naar rechts laat afleiden. De derde is de waarlijk koninklijke weg, langs welke uw reis zal worden opgeluisterd door diverse vorstelijke weldaden en schouwspelen. Tot op deze dag is het echter nauwelijks aan één mens onder duizenden gelukt deze weg te gaan. Langs de vierde weg is het geen sterveling vergund het doel te bereiken, daar zijn kracht verterend is en slechts onvergankelijke lichamen hem kunnen doorstaan. Kies dus welke van de drie u wilt betreden en wijk daarvan niet meer af. Weet echter goed dat de weg die u zult betreden door het onafwijsbare lot voor u bestemd werd. Ook is het u, op gevaar voor uw leven, verboden op uw schreden terug te keren.'
Dit is het wat wij u wilden laten weten. Slaat u deze waarschuwing in de wind, dan zult u uw weg gaan te midden van de grootste gevaren. Weet u zich schuldig aan ook maar het geringste vergrijp tegen de wetten van de koning, keer dan terug zolang het nog mogelijk is en haast u naar huis langs dezelfde weg waarlangs u gekomen bent. [...]

Ik overwoog langdurig of ik weer zou omkeren, dan wel één van de vier wegen zou kiezen. Ik was mij zeer wel mijn onwaardigheid bewust. Daarom aarzelde ik zo lang tussen alle mogelijkheden dat, door grote uitputting, honger en dorst mij overvielen.

Ik haalde mijn brood te voorschijn en sneed het in stukken.

Een sneeuwwitte duif, die in de boom zat, maar die ik niet eerder had opgemerkt, zag dit, vloog naar beneden, misschien omdat ze dat gewend was, en streek heel vertrouwelijk bij mij neer. Ik wilde mijn brood best met haar delen. Zij nam het ook aan en door haar schoonheid werd ik weer wat opgemonterd. Zodra echter haar vijand, een zwarte raaf, dit gewaar werd, schoot hij onmiddellijk op haar af, en daar hij niet mijn deel van het brood wilde hebben, maar dat van de duif, kon deze zich slechts redden door de vlucht.

Zij vlogen samen in de richting van de middagzon, hetgeen mij dusdanig vertoornde en bedroefde, dat ik ondoordacht de brutale raaf achterna rende en aldus, tegen mijn wil, bijna een akkerlengte ver een van de eerder genoemde wegen opliep en daardoor de raaf verjoeg en de duif verloste.

Toen eerst merkte ik dat ik onnadenkend gehandeld had en dat ik reeds op een weg was geraakt, waarvan ik, op gevaar van zware straf, niet meer mocht afwijken. Ofschoon ik mij daarmee nog wel had kunnen verzoenen, betreurde ik het 't meest dat ik mijn reistas en mijn brood bij de boom had laten liggen en ze niet meer kon gaan halen. Want zodra ik mij omdraaide, woei mij een zo sterke tegenwind tegemoet dat ik bijna omver geworpen werd. Als ik echter mijn weg vervolgde, merkte ik daar in het geheel niets van.

Daaruit kon ik gemakkelijk opmaken dat het mij het leven zou kosten als ik mij tegen de wind zou keren. Ik nam dus geduldig mijn kruis op, ging op weg en besloot, nu het toch zo zijn moest, alles in het werk te stellen om nog voor de nacht aan te komen.

Ofschoon zich nu menige zijweg vertoonde, wist ik toch altijd met behulp van mijn kompas de juiste richting te bewaren. Ik wilde geen schrede van de meridiaan afwijken, ofschoon de weg menigmaal zo ruw en ongebaand was dat ik daar sterk aan ging twijfelen. Al lopend moest ik voortdurend aan de duif en de raaf denken, zonder echter hun betekenis te begrijpen. In de verte

ontwaarde ik op een hoge berg een prachtig poortgebouw en hoewel het ver, heel ver van de weg lag, snelde ik erheen, daar de zon reeds achter de bergen was gezonken en ik verder nergens een schuilplaats of onderdak kon ontdekken. [...]

Uiteindelijk kwam ik in het slot na drie poorten te zijn doorgegaan: bij de wachter bij de eerste poort moest ik mijn uitnodigingsbrief inleveren, de wachter bij de tweede poort vroeg mijn water en aan de wachter bij de derde poort moest ik mijn zout overhandigen. Zo kwam ik in een grote zaal waar zich een grote menigte gasten bevond: keizers, koningen, vorsten en heren, edelen en onedelen, rijken en armen, en ook allerlei gespuis, wat mij hogelijk verwonderde. [...]

Intussen werd ik nu eens door deze, dan weer door die bekende aangesproken: *'Zo, Broeder Rozenkruis, ook u hier?' 'Ja, broeders,'* antwoordde ik, *'Gods genade heeft ook mij geholpen hier binnen te komen.'* Hierover lachten zij mij uit en bespotten mij, daar zij het belachelijk vonden dat voor zulk een onbeduidende zaak Gods hulp nodig zou zijn. Toen ik aan ieder van hen vroeg welke weg zij gegaan waren – de meesten hadden over de rotsen moeten klauteren – begon men met verscheidene trompetten, die wij echter niet zagen, het sein te blazen aan tafel te komen.

Hierbij namen de meesten de zitplaats in die hun goeddacht, al naarmate zij zich verheven achtten boven de anderen. Daardoor bleef er voor mij en enkele andere arme lieden nauwelijks een plaatsje over aan het ondereinde van de tafel. [...] Hierna werd het eten opgediend en ofschoon men geen mens zag, was alles toch zo keurig verzorgd dat het mij toescheen alsof elke gast zijn eigen dienaar had.

Toen de praatjesmakers zich een weinig tegoed hadden gedaan en de wijn de remmingen enigszins had weggenomen, begonnen zij pas goed te pochen en te bluffen. De een zou dit en de andere zou dat ondernemen en de onbenulligsten schreeuwden het hardst. [...] Zij beroemden zich op daden die een Simson of een

Hercules met al hun kracht niet zouden hebben kunnen verrichten. De een wilde Atlas van zijn last bevrijden, een ander zou de driekoppige Cerberus wel eens uit de hel halen; kortom, allen zwetsten er op los.

De grote heren waren nog zo onnozel deze praatjes te geloven en de booswichten werden tenslotte zo vermetel, dat, ofschoon zij van tijd tot tijd met het mes op de vingers werden getikt, zij zich daar niets van aantrokken. En toen bijvoorbeeld één van hen een gouden keten gegapt had, wilden zij het er allemaal op wagen. Er was er een die de hemelen hoorde ruisen; een tweede beweerde de ideeën van Plato te kunnen zien; en een derde beweerde de atomen van Demokritus te kunnen tellen. Verscheidenen hadden zelfs het perpetuum mobile uitgevonden. Weliswaar had, naar het mij toescheen, menigeen van hen een goed verstand, maar, ongelukkigerwijze, een te hoge dunk van zichzelf.

Zie uw medemensen in de wereld zoals deze nu is: arm, geslagen, onwetend, diep, diep treurig. Vervul u dan met een stroom van liefde en stort u zonder het minste eigenbelang voorover in die poel van ellende, om te redden, om te helpen, om te steunen en te dragen. Dat is zelfverloochening – dat is begeerteloosheid. Dan bent u waarlijk kruisdrager, dan bent u de zoon van God, vertegenwoordiger van God in deze wereld, dan draagt u zijn liefdewerk uit. Dan bent u een universeel mens. Dan komt, dan ís de inwijding daar. Inwijding is het zelf stichten van het koninkrijk Gods binnen in u, anders niet.
Als u zo kruisdrager bent, dan worden de zeven zinnencentra, de zeven krachtmiddelpunten in onze geestelijke voertuigen – de zeven rozen die hun vertegenwoordigers hebben in ons stoffelijk voertuig en bekend staan als de zeven klieren met interne secretie – dermate ontwikkeld, dat zij een open deur vormen tot de bevrijding. U treedt als vrije de wereld van het onzienlijke binnen en u kunt daar leren, wat u hier doen moet. Als u zo kruisdrager bent, dan daalt in u neer de witte roos, als middelpunt van uw bestaan. Het is de aanraking, de adem van God, de indaling van de kosmische Christus die woning bij u komt maken.
Van u zal dan worden gezien de gouden ster, het verheerlijkte levenslichaam, bestaande uit de twee hogere ethers. Voor u is de wederkomst Christi dan een feit geworden, voor u is hij al verschenen op de wolken van de hemel; hij heeft zich namelijk meegedeeld aan de ijle wolken van uw aura.

Z.W. Leene, *De vuurgloed van de ontstijging.* [149]

20 Zwier Willem Leene

(1892-1938)

Zwier Willem Leene (Wim) is in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw onbetwist de leider van het Rozekruisers Genootschap in Nederland, een beweging die later zal uitgroeien tot de Internationale School van het Gouden Rozenkruis, het Lectorium Rosicrucianum. Daarin wordt hij vooral bijgestaan door zijn broer Jan Leene (fakkeldrager 21) en zijn hartsvriend Cor Damme. Deze drie pioniers worden gedreven door een grote aspiratie en hebben uiteenlopende kwaliteiten, waardoor ze elkaar uitstekend aanvullen.

Wim en Jan worden geboren en groeien op in een orthodox hervormd gezin in Haarlem en krijgen zo een flinke portie bijbelkennis mee, die hen later goed van pas komt. Ze hebben allebei zo hun twijfels over de calvinistische leer die ze met de paplepel krijgen ingegoten. Als ze hun bezwaren uiten, wordt daar in hun kring niet altijd even enthousiast op gereageerd. Zo concludeert een oom na een gesprek met de broers resoluut: *'Wim kan misschien nog wel in de hemel komen, maar Jan zeer zeker niet!'*[28]

Toch is er in ieder geval één hervormde predikant door wie Wim en Jan geïnspireerd worden: professor A.H. de Hartog. Deze theoloog wordt in 1910 predikant in Haarlem, waar hij volle kerken trekt omdat hij de geïmproviseerde kunst van het woord machtig is. Hij is filosofisch goed onderlegd. Hij en zijn vrouw – Luc de Hartog-Meyes – zijn bewonderaars van de geschriften van de

Duitse protestantse mysticus Jacob Boehme (fakkeldrager 7), en hebben allebei een bloemlezing uit zijn werken samengesteld en gepubliceerd: *'Uren met Boehme'* (later uitgegeven onder de titel *'Levend in de eenvoud van Christus'*) en *'De roede des drijvers verbroken'*.[109,106] Wim en Jan Leene raken dankzij professor De Hartog ook onder de indruk van Jacob Boehme, en verzorgen later zelfs een Nederlandse uitgave van zijn eerste geschrift *'Aurora, morgenrood in opgang'*.

In 1917 zegent dominee De Hartog het huwelijk in van Zwier Willem (Wim) Leene en Hendrica Edelijn. Uit dit huwelijk wordt één kind geboren: Han Leene (1928-2017). Han blijft zijn hele leven trouw aan de School van het Rozenkruis en neemt in 2012 het boek in ontvangst waarin toespraken, brieven en andere geschriften van zijn vader zijn opgenomen, en dat geschreven en samengesteld is door Peter Huijs. De titel luidt *'De vuurgloed van de ontstijging – een beschouwing over het leven en werk van Z.W. Leene in drie delen'*.[149]

Wim voltooit een opleiding als stuurman en Jan werkt na het voltooien van zijn mulo-opleiding als kantoorbediende. Als in 1920 hun vader overlijdt, nemen zij zijn groothandel in textiel over. In de jaren dertig heffen zij die onderneming op omdat deze niet rendeert in de crisisjaren, en bijna al hun tijd gaat zitten in het werk voor het Rozenkruis.

Wim en Jan worden sterk gevormd door de realistische theologie van professor De Hartog, maar als ze de Nederlandse afdeling van The Rosicrucian Fellowship en het daaraan verbonden gedachtegoed van Max Heindel (fakkeldrager 19) leren kennen, beseffen ze pas goed wat ze missen in het exoterische christendom waarmee ze zo vertrouwd zijn. De Nederlandse afdeling van The Rosicrucian Fellowship staat dan onder leiding van mevrouw A. van Warendorp in Amsterdam. Zij is in 1916 leerling geworden. Als de gebroeders Leene in april/mei 1924 voor het eerst op

een bijeenkomst in Amsterdam komen, zijn er ook al centra van The Rosicrucian Fellowship in Den Haag en in Baarn. De activiteiten bestaan dan vooral uit bijeenkomsten bij leerlingen thuis waarbij de deelnemers gezamelijk de leringen van Max Heindel bestuderen en bespreken.

Wim en Jan zijn bijzonder enthousiast over de leringen van Heindel en worden lid op 24 augustus 1924. Daarom wordt die dag beschouwd als de oprichtingsdatum van de Internationale School van het Gouden Rozenkruis. De broers verlangen naar meer dan alleen wat huiskamer-esoterie, maken plannen en verzorgen in 1927 hun eerste lezing in een gehuurd zaaltje in Haarlem. In het boek '*De gnosis in actuele openbaring*' lezen we over die beginperiode het volgende.[58]

'*Wij huurden met ongeveer 15 belangstellenden een gedeelte van het pand aan Bakenessergracht 13 te Haarlem, dat er toen heel anders uitzag dan nu. Hier kon een kleine tempel worden ingericht, en in het achterhuis een cursuskamer; alles op uiterst bescheiden schaal. Hier, in deze eigen omgeving, kon orde en een geregeld werktempo in de arbeid worden gebracht, hier kon het werk zijn eigen noodzakelijke ritme ontvangen, dwars door alle teleurstellingen heen, zoals die vooral aan het begin dikwijls voorkomen, wanneer er, bijvoorbeeld als de zaal gereed is en de bijeenkomst aangekondigd, niemand komt. Dwars door dergelijke en vele andere teleurstellingen heen ontwikkelde zich iets wat wij thans een krachtveld noemen.*'

Wim is een charismatische man met een stevig postuur en een vurig karakter. In zijn vele toespraken bindt hij de strijd aan met de mystificaties en begoochelingen van zijn toehoorders, die veelal ouder zijn dan hijzelf. Zijn broer Jan is in de periode voorafgaand aan de Tweede Wereldoorlog veel ingetogener: hij houdt zich meer op de achtergrond en manifesteert zich sterker als schrijver dan als spreker. Wim besluit zijn eerste voordracht met de volgende woorden: [149]

'Rozenkruisers brengen geen godsdienst naar eigen bevinding of goeddunken. Zij zijn geen mensen die aan occultisme doen. Nee, we zijn ook geen boeddhisten. Zeker is Boeddha een verheven leraar geweest, en misschien het licht voor Azië. Maar de rozenkruisers willen zijn: christenen naar de ware zin van het woord. Zij leren dat de leer van de rozenkruisers, de leer van Christus is. Dat de rozenkruisers openlijk in hun vaandel schrijven: rozenkruis-christendom. De rozenkruisers leren dat het mogelijk is om eerstehands kennis omtrent de onzienlijke dingen op te doen. Maar als u omhoog wilt streven, zult u moeten werken en studeren.'

In 1925 starten de beide broers een uitgeverij annex verzendboekhandel voor het vervaardigen en distribueren van Nederlandse vertalingen van geschriften van Max Heindel. In 1928 komt daarvoor in de plaats het 'Publicatiebureau van het Rozekruisers Genootschap'. In 1927 starten ze het maandblad 'Het Rozekruis' dat wordt uitgegeven onder auspiciën van de Fellowship. Dat tijdschrift vormt samen met de bijeenkomsten in de centra van Haarlem en Den Haag een grote samenbindende factor.

Van 1927 tot 1948 is Cor Damme voorzitter van het Rozenkruis-centrum in Den Haag. Als de beide broers hem leren kennen, is hij al een wereldburger want hij spreekt zijn talen en reist veel. Ook beschikt hij over een grote esoterische en zakelijke kennis. Dankzij die combinatie van talenten slaagt hij er later in om het gedachtegoed van het Rozenkruis uit te dragen op de continenten aan de andere kant van de Atlantische Oceaan.

Als Wim en Jan voor het werk van het Rozekruisers Genootschap in Den Haag zijn, overnachten ze nogal eens bij Cor. Tijdens de maaltijden bespreken ze uitgebreid de filosofie, de kosmologie en de universele leringen. Wanneer zij hun lezingen vergelijken, blijkt vaak dat zij alledrie onafhankelijk van elkaar hetzelfde onderwerp hadden gekozen.

Na de dood van Max Heindel in 1919 ontstaan er op het hoofd-

kwartier van The Rosicrucian Fellowship in Oceanside onenigheden over de opvolging en het beleid. Dat heeft tot gevolg dat er afsplitsingen plaatsvinden en dat uiteindelijk de weduwe van Max Heindel, Augusta Foss, de leiding krijgt. Zij heeft kritiek op de Nederlandse afdeling omdat die volgens haar het werk veel te veel vorm geeft naar eigen inzichten. Cor Damme reist daarom in 1934 naar Oceanside om te overleggen. Mede op basis van de resultaten van dat bezoek besluiten de leiders van de centra in Haarlem en Den Haag om zelfstandig verder te gaan als een Nederlandse organisatie. Door die verzelfstandiging komt er een stuwende en sprankelende kracht in het werk. De Nederlandse overheid erkent de organisatie vanaf dat moment en tot op de dag van vandaag als officieel kerkgenootschap.

In 1934 koopt het Rozekruisers Genootschap een stuk grond op de Veluwe bij Doornspijk met de naam De Haere. Van 1935 tot en met 1940 wordt daar jaarlijks een zomerschool gehouden die vier en later vijf weken duurt en waar diverse groepen steeds één week verblijven in een tentenkamp. De tempeldiensten worden gehouden in een speciaal daarvoor neergezette tent. Elke dag worden er voordrachten gehouden. Wim Leene is steeds de kampleider en hij wordt in die taak vooral bijgestaan door Jan Leene en Cor Damme. Later wordt op het terrein van De Haere het conferentiecentrum Noverosa (letterlijke betekenis: nieuwe roos) gebouwd, dat nu nog steeds als zodanig in gebruik is.

Wim Leene onderstreept in zijn voordrachten en artikelen steeds het belang van de realisatie van een spiritueel brandpunt van waaruit het werk met de inmiddels zo'n zeshonderd Nederlandse leerlingen verder gestalte kan krijgen. Het lukt hem de leerlingenschare te motiveren gul te geven vanuit het hart en de portemonnee voor de bouw van de eerste vuurtempel van het Rozenkruis in Haarlem. Bij de eerste steenlegging op 20 maart 1937 zegt hij:[149]

'Wij bouwen vanuit de aarde de toren die geen Babeltoren zal zijn, maar die werkelijk hemel en aarde als een eenheid zal verbinden.'

Op zaterdag 4 september 1937 wordt de nieuwe tempel gewijd door Jan Leene. Zijn broer Wim kan daar wegens ziekte niet bij aanwezig zijn, maar schrijft wel een brief die tijdens de dienst door Jan Leene wordt voorgelezen. Wim Leene geneest niet meer van zijn ziekte: in 1938 overlijdt hij aan een hartkwaal. Tijdens Kerstmis 1937 richt Wim Leene zich voor de laatste keer tot de leerlingenschare. Dat doet hij via een toespraak in de vorm van een geluidsopname vanaf zijn ziekbed, die wordt afgespeeld tijdens de kerstdienst. Daarin zegt hij onder andere:[149]

'Als wij het geboortefeest met Christus in waarachtigheid vieren, dan worden wij niet alleen door het licht beschenen, maar dan doet het ons aan, het verandert ons. [...] Dan worden wij zo waar, dat andere mensen onze waarheid opmerken, zo, dat de in onwaarachtigheid bedrogene zich weer veilig weet in de waarheid. [...] Uit God geboren, in Christus wedergeboren en door de Heilige Geest wassende, bid ik u toe dat de rozen mogen bloeien op uw kruis.'

Zeven aforismen van Wim Leene

1. Inwijding is het zelf stichten van het koninkrijk van God in u.
2. De mens kan de wijdende kracht van de liefde begrijpen door zich van natuurlijke mens om te zetten in geestelijke mens.
3. De Christus-ontvanger dient de waarheid en er is niets dat hem hiervan kan doen afwijken, noch dood, noch miskenning, noch iets anders.
4. Wanneer iemand niet met heel zijn enthousiasme en liefde, met heel zijn wezen, zit in dat wat hij gaat scheppen, kan er van schepping geen sprake zijn.
5. Er is een waarheid in de wereld van ons mensen, die zó hoog, zó goddelijk is, dat we deze waarheid alleen maar kunnen vin-

den wanneer we opklimmen tot deze hoogte.

6. Laten wij onszelf *weten* als een klein onderdeel van God, als een vonk van de goddelijke vlam en laat ons daarnaar *handelen*.
7. De tempeldienst van de rozenkruisers is een magische ritus, die voor een ieder die er deel aan heeft van buitengewoon belang geacht kan worden.

Wij willen u namens de zevenvoudige wereldbroederschap van het Gouden Rozenkruis in kennis stellen van een Roep van de Broederschap, een nieuwe Fama Fraternitatis, die in deze dagen uitgaat tot allen die hem kunnen verstaan. Het betreft een keerpunt voor de gehele mensheid! Ons woord betreft geen sektarisch afgescheiden groep maar een onherroepelijke wending in de gehele wereldgang. Daarbij is ieder mensenkind, ieder volk en ieder ras partij.
De Broederschap van het Gouden Rozenkruis heeft de gehele mensheid hartelijk lief en wil allen die dit wensen zonder enige uitzondering geheel en volkomen dienen. Zij deelt geen inwijdingen uit en schenkt geen bijzondere voorrechten aan uitgezonderden. Zij is er voor allen en zij is volkomen objectief, vrij van alle rassen en volkeren, vrij van politieke, sociale en economische inzichten en woelingen. In haar mensheidsdienst heeft zij geen enkel belang bij de gewone dialectische wereldorde. Zij wijdt zich aan het oorspronkelijke Vaderland van het menselijke geslacht, het Onbeweeglijk Koninkrijk dat niet van deze wereld is. [...]
Er is een elektromagnetisch stralingsveld dat het leven in onze gewone wereldgang onderhoudt. En er is een ander elektromagnetisch stralingsveld uit een ander universum dan het ons bekende. Dit nog onbekende stralingsveld gaat zich aan de mensheid openbaren en plaatst haar voor een nieuwe ontwikkeling. Op dat feit nu is onze moderne Fama Fraternitatis gebaseerd.

J. van Rijckenborgh, *Een nieuwe roep*, [167ß]

21 Jan van Rijckenborgh
(1896-1968)

Jan Leene werkt vanaf de jaren veertig als geestelijk leider van het Rozenkruis onder de naam J. van Rijckenborgh. Op zesjarige leeftijd krijgt hij voor het eerst het vage besef dat er zoiets als een Rozenkruis moet zijn, maar op dat moment heeft hij nog geen flauw idee wat dat inhoudt. In de loop van de jaren komt dat besef bij hem steeds sterker naar voren. Als jongeman heeft hij al een sterke belangstelling voor onderwerpen die verband houden met religie, vooral als het gaat om de levenspraktijk.

Jan Leene wordt in zijn jongelingsjaren geraakt door toespraken en preken van prof. dr. A.H. de Hartog, die met zijn denkbeelden ver buiten de grenzen van de gangbare orthodoxie treedt. Hij is het helemaal met De Hartog eens dat de mens zelf het keerpunt dient te zijn, en herkent waarheid in het bekende vers van de protestantse mysticus Angelus Silesius dat De Hartog vaak citeert:[168] '*Was Christus duizendmaal in Bethlehem geboren, en niet in uwe ziel, zo waart gij toch verloren.*'

Samen met zijn vier jaar oudere broer Wim Leene (fakkeldrager 20) gaat Jan op zoek naar mensen die het Rozenkruis in de wereld uitdragen, en zo komen ze in contact met de Rosicrucian Fellowship van Max Heindel (fakkeldrager 19). Zij ontdekken dat de leringen van Heindel veel dieper gaan dan wat ze kennen uit de Nederlands Hervormde Kerk waarin ze zijn opgegroeid. Ze nemen kennis van de structuur van een groot kosmisch plan dat

aan de schepping ten grondslag ligt, ontvangen antwoorden op essentiële levensvragen en voelen een sterke drang om dat wat ze gevonden hebben te gaan uitdragen in de samenleving. In een interview in het boek '*Geestelijke leiders van ons volk*' van J.W. Jongedijk uit 1962 zegt Jan van Rijckenborgh:[169]

'Het lidmaatschap van de Hervormde Kerk heb ik in 1924 opgezegd. Er is echter geen sprake van kritiek op deze kerk, zoals te doen gebruikelijk is, wanneer men een kerk of vereniging verlaat. Wat in de Hervormde Kerk een uiterlijke leer is, kon ik in het Rozenkruis als innerlijke leer vinden. En aangezien ik naar de innerlijke belevenis van godsdienst zocht, was het mijn overtuiging dat ik de weg moest gaan die het Rozenkruis wijst. Deze weg, die de oeroude verlossingsweg is, waarvan door alle tijden heen door de hiërofanten van het licht is getuigd, werd ik mij innerlijk steeds klaarder bewust. Mijn roeping plaatste zich onweerstaanbaar voor mij: zo ging ik, vanuit datgene wat aldus in mij groeide en gestaltenis nam, getuigen, gegrepen door een intens verlangen met de onvergankelijke levenswaarden die zich aan mij openbaarden, de medemens in zijn noden en lijden te helpen.'

In 1923 trouwt Jan met Jo Ames. Zij krijgen twee kinderen: Henk (1924-2014) en Els (1931-2009). Henk Leene en zijn vrouw Mia Leene-Peddemors (1924-1993) starten na 1968 hun eigen rozenkruis-organisatie onder de naam Esoterische Gemeenschap Sivas en werken vanuit een landgoed te Veynes in de Zuid-Franse Alpen. De gemeenschap bestaat al enkele decennia niet meer, maar de geschriften van Henk en Mia Leene zijn nog wel digitaal toegankelijk via internet. Els Hamelink-Leene maakt tot bijna het einde van haar leven deel uit van de internationale spirituele leiding van de School van het Gouden Rozenkruis.

Met een hoge aspiratie en een grote gedrevenheid gaan de gebroeders Leene aan het werk om het toenmalige Rozenkruis uit te dragen. Ze slagen erin om vrijwel zonder middelen vanuit Haarlem een beweging met vele betrokkenen uit de Randstad

op gang te brengen. Als ze zich in 1934 afsplitsen van de Rosicrucian Fellowship, gaat Jan Leene de functie van algemeen secretaris van het Rozekruisers Genootschap vervullen tegen een hongerloontje.

In de geschriften van Max Heindel missen de broers de verbinding met de klassieke Rozenkruisers uit de zeventiende eeuw. Daarom ondernemen ze in 1935 op initiatief en onder leiding van hun vriend Cor Damme een reis naar Londen, want ze hadden gelezen dat daar in de bibliotheek van het British Museum exemplaren van de manifesten van de klassieke rozenkruisers kunnen worden ingezien die gedrukt zijn in de zeventiende eeuw. Die reis inspireert Jan Leene om een Nederlandse vertaling van de Fama en van de Confessio en commentaren in delen te publiceren in hun maandblad '*Het Rozekruis*'. Jan Leene publiceert in die tijd artikelen onder het pseudoniem John Twine. De naam Twine verwijst naar twijnen: twee draden tot één maken.

Het werk van de beide broers en vele vrienden die hen daarin bijstaan krijgt vleugels. De jaarlijkse zomerweken op 'De Haere' op de Veluwe worden bijzonder goed ontvangen en in 1937 wordt in Haarlem de eerste vuurtempel gewijd. Het overlijden van Wim Leene in 1938 is een grote schok. Deze charismatische, dynamische en vurige man was de algemeen erkende geestelijke leider van het Rozenkruis in Nederland. Veel leerlingen betwijfelen dan of de bescheiden en stille Jan Leene wel in staat zal zijn om de jonge beweging verder te leiden. Sommigen zijn zelfs bang dat het sterfgeval het einde inluidt van het Rozenkruis in Nederland.

Die bezorgdheid blijkt ongegrond te zijn, want het is alsof Jan Leene de leiderschapskwaliteiten ontvangt van zijn overleden broer, die geroepen was om aan de andere zijde van de sluier verder te werken voor het Rozenkruis. In een conferentietoespraak over de bloedsziel zegt J. van Rijckenborgh daarover:[170]

'Zeer vele malen zal een bloedsziel die vrijkomt bij een overlijden helpend en versterkend kunnen zijn. Toen bijvoorbeeld in 1938 mijn broeder stierf, een broeder niet alleen naar het vlees, maar vooral ook een broeder in de zin van de Broederschap, in de zin van een hogere vibratie, kwam de tweede dag na zijn verscheiden zijn bloedsziel over mij. En u zult zich kunnen voorstellen dat wij sedertdien daarvan de grootst mogelijke hulp hebben ondervonden.'

Gedurende de periode van de Tweede Wereldoorlog, van 1940 tot en met 1945, worden activiteiten van het Rozenkruis en andere esoterische groeperingen door de bezetter verboden. Toch gaat het werk van het Rozenkruis dan in het geheim voort, weliswaar minder intensief en op een kleinere schaal. Jan Leene onderhoudt dan contact met zijn leerlingen door hen regelmatig inhoudelijke brieven te sturen die hij voor het eerst ondertekent met de naam J. van Rijckenborgh. In die periode rijpt bij hem veel en legt hij de grondslagen voor het nieuwe werk.

In 1946 publiceert hij het boek *'Het christelijke inwijdingsmysterie, Dei Gloria Intacta'* onder de schrijversnaam J. van Rijckenborgh.[84] Dat boek vormt het fundament waarop al het werk daarna wordt gebaseerd. Het is de enige publiatie van J. van Rijckenborgh die hij als boek geschreven heeft. De vele andere boeken van hem zijn samengesteld uit artikelen en toespraken die hij schreef. Toespraken uit de jaren vijftig zijn opgenomen in de zes delen van de zogeheten hoeksteenserie. Andere boeken van Van Rijckenborgh gaan over onder andere de manifesten van de rozenkruisers, de Bergrede, het Corpus Hermeticum, het evangelie van de Pistis Sophia, het Nuctemeron van Apollonius van Tyana en de Daodejing. Toch is dit alles maar een fractie van wat Van Rijckenborgh allemaal geschreven heeft, want talloze toespraken van hem zijn uitsluitend bestemd voor leerlingen.

Kenmerkend voor Van Rijckenborgh is dat hij in zijn boeken en toespraken vrijwel geen aandacht besteedt aan geschiedenis,

die veelal speculatief is en niet bijdraagt aan innerlijke vernieuwing. Steeds plaatst hij klassieke spirituele teksten in het levende heden, zodat leerlingen daardoor aangespoord worden om het gnostieke pad daadwerkelijk te gaan. In zijn geschriften tref je vrijwel geen literatuurverwijzingen aan, want hij was er niet op uit om wetenschappelijk verantwoorde betogen af te leveren.

Het komt nogal eens voor dat mensen van nu die de boeken van Van Rijckenborgh lezen moeite hebben met zijn taalgebruik, zijn toon en zijn schrijfstijl. Dat is begrijpelijk want de omstandigheden, de mensen en het algemene bewustzijn waren toen heel anders dan nu. Het zou echter jammer zijn als de genoemde bezwaren onoverkomelijke obstakels worden om zijn werken te bestuderen, want zijn geschriften zijn in diepste wezen tijdloos en vol van gnostiek vuur. Bij het lezen en herlezen van de boeken van Van Rijckenborgh is het zinvol te bedenken dat hij er niet op uit was om absolute waarheden te verkondigen, maar om leerlingen van zijn tijd in hun cultuur te stuwen tot gnostieke bewustwording en vernieuwing, tot transfiguratie. Als hij nu zou leven, zou Van Rijckenborgh ongetwijfeld andere teksten schrijven die aansluiten bij de huidige mens en de hedendaagse samenleving. Een juist begrip van de context is hier dus essentieel!

Na de bevrijding in 1945 leidt Van Rijckenborgh het werk van het Rozenkruis samen met Catharose de Petri (fakkeldrager 22). Zij had zich in 1930 aangesloten bij het Rozekruisers Genootschap. In 1946 reizen ze samen naar Albi in Zuid-Frankrijk omdat ze innerlijk aanvoelen dat ze zich moeten verbinden met het gnostieke werk van de katharen uit de middeleeuwen, ook wel Albigenzen genoemd. In de rozentuin van Albi zien ze beiden innerlijk de weg voor zich die ze dienen te gaan met de leerlingen van het Rozenkruis. Ze worden zich ervan bewust dat ze niet alleen een uiterlijke school moeten stichten, maar ook een innerlijke school met meerdere aanzichten om een krachtveld op te

bouwen waarmee de Universele Broederschap zich kan verbinden, zodat deze kracht kan doen in de samenleving.

J. van Rijckenborgh, Catharose de Petri en vele toegewijde leerlingen gaan met hart en ziel werken aan het opbouwen van een vijfvoudige geestesschool. Nadat die gerealiseerd is in 1958, wordt aan de twee geestelijke leiders geopenbaard dat er nog twee aanzichten aan moeten worden toegevoegd, zodat het krachtveld van de zevenvoudige geestesschool een krachtige verbinding vormt tussen de zintuiglijke wereld en het goddelijke levensveld, een volkomen toegerust levend lichaam waarbinnen de gnostieke inwijdingsweg in zelfautoriteit kan worden gegaan door hen die daar innnerlijk rijp voor zijn.

In zijn laatste dienst in de Renova-tempel tijdens de conferentie van 22 tot en met 24 juni 1968, ongeveer drie weken voor zijn overlijden, vertelt Van Rijckenborgh dat hij iets belangrijks zal meedelen waar hij al vele jaren met grote hunkering naar heeft uitgezien. Dan zegt hij onder andere:[171]

'De levende zielestaat is genaderd tot het aardse gebied en de zielen van de mensheid die gevoelig zijn voor haar ethervibraties. Wij hebben dit thans aanbrekende getij sinds lang aangekondigd en verwachten in vertrouwen het wegbreken te mogen aanschouwen van de wolken van de onwetendheid, die zo lang het Licht, dat uit de innerlijke hemelen schijnt, hebben verduisterd. Zij die dit Licht willen dienen en zich tot die dienstbaarheid verbinden, behoren steeds trouw te blijven aan die heilige belofte.'

Zeven aforismen van Jan van Rijckenborgh

1. Van de grondlegging van de tijden is er een goddelijke hiërarchie die wordt geopenbaard in en door mensen.
2. Zij die opgaan in de liefdewet, die de hele kosmos draagt, zijn onmetelijk sterk en onaantastbaar.
3. Drie sluimerende vermogens moeten zich in het leven van een leerling openbaren: het vermogen tot een nieuwe wil; het ver-

mogen tot een nieuwe wijsheid en het vermogen tot een nieuwe werkzaamheid.

4. De mens van nu is geroepen om een nieuwe tempel te bouwen, die wel gelijkenis moet hebben met de oorspronkelijke menselijke tabernakel, maar toch fundamenteel anders is.
5. Wanneer een leerling zich vastklampt aan kennis en de openheid voor 'open'-baring mist, dan wordt hij gegrepen door de verstening van het intellectualisme.
6. De ondeugd van de begeerte wordt verdreven zodra u in de gestaag indalende stroom van kracht staat vanuit het lichtwezen om u heen.
7. Voor ware geestelijke werkers is het absoluut noodzakelijk met de nieuwe persoonlijkheid in deze wereld te kunnen werken.

Toen het tempelwerk nog voor het belangstellende publiek toegankelijk was, voerden de tempels als symbool het witte kruis, met in het hart van dat kruis de witte roos. Zo werden de belangstellenden die de tempel van het rozenkruis binnenkwamen als zoekende zielen geconfronteerd met een geheel wit kruis en een geheel witte roos. [...] De witte roos verzinnebeeldt het nog in ongerepte staat zijnde zaadatoom in het hartheiligdom, dat door de aanvangende leerling op het pad met het eigen hartenbloed rood moet worden gekleurd door transmutatie van het persoonlijkheidswezen, waardoor de roos van wit 'rood' wordt. De roos verzinnebeeldt tevens het latente geestbeginsel in het aurische veld dat ieder mens ommantelt. Dit is de voor menselijke zintuigen onzichtbare mantel, waarin het gehele leven van de persoonlijkheidsgang door de stof wordt opgetekend.
Nadat de roep vele jaren in de school weerklonken had en een voldoende aantal mensenzielen de drempel van de geestesschool hadden overschreden, kreeg de school een gesloten karakter en werden degenen die zich in de tempel bevonden, geconfronteerd met de rode roos, aannemende dat zij zich met hun hartenbloed verinnigd hadden met de roep van de school.
De geestelijke leiding van de school trad met haar leerlingen stap voor stap voorwaarts op de ontwikkelingsladder, want in de rode roos moest onverganklijk licht worden gebracht, het licht van de goddelijke zevengeest! [...] De universele leer moest beleden worden, het symbool moest een levende werkelijkheid worden. Naarmate nu de leerlingen, doende zijnde met deze grootse arbeid, de aanraking met het gnostieke licht ondergingen, zich daarvan bewust werden, werd in de tempels de rode roos veranderd in de gouden roos en het witte kruis in het gouden kruis. Het perspectief van de leerling werd verruimd; en het oog werd gevestigd op de gouden roos en het gouden kruis.

Catharose de Petri, Het Gouden Rozenkruis. [56]

22 Catharose de Petri
(1902-1990)

Uit de beschrijvingen van de 22 fakkeldragers van het Rozenkruis in dit boek is af te leiden dat het Rozenkruis door de eeuwen heen zich op verschillende manieren heeft gemanifesteerd om te kunnen aansluiten bij de tijd, de cultuur en het bewustzijn van de mensen in een bepaald gebied. Catharose de Petri schrijft daarover in hoofdstuk 3 van het boekje '*24 december 1980*', dat is uitgebracht ter gelegenheid van haar 50-jarig ambtsjubileum bij de School van het Rozenkruis het volgende.[172]

'De leiders van alle gnostieke broederschappen moesten rekening houden met tijd, plaats en omstandigheden. De wereld verkeert steeds in een stadium van verandering, en daarmee moeten de werkers in Gods wijngaard rekening houden. De dienaren dienen op te treden volgens het door hen verworven inzicht, en onder volledige zelfverantwoordelijkheid. De richtlijnen volgende van de ene universele wet en de universele boodschap van het heil brengende dient de boodschap steeds nieuw te zijn, actueel, dynamisch, verlossend en praktisch, voor ieder tijdsgewricht waarin zij wordt geopenbaard.'

Het ligt voor de hand om een overzicht van fakkelsdragers van het Rozenkruis te besluiten met een tekst over Catharose de Petri, want onder haar bezielende leiding wordt het werk van de jong gnostieke broederschap van het Rozenkruis wereldomvattend, met zo'n tweehonderd locaties in meer dan vijftig lan-

den in de werelddelen Europa, Noord- en Zuid-Amerika, Afrika, Australië en Nieuw-Zeeland. Wat is haar geheim? Hoe heeft ze het voor elkaar gekregen om de bekroning van het wereldwerk van het Rozenkruis met hulp van talloze toegewijde leerlingen te realiseren?

Catharose de Petri is de geestelijke naam van Hendrikje (Henny) Huizer. Als ze acht jaar is, houdt ze zich al intensief bezig met zogenoemde 'trage vragen' zoals de zin en het doel van het menselijk leven op de aarde. Naarmate zij ouder wordt, voelt zij zich steeds meer een geroepene, een gepredestineerde. Ze heeft weinig aan de catechesaties bij een hervormde predikant in Rotterdam. Ook in de kerk vindt zij niet wat ze zoekt. Na afronding van een ulo-opleiding gaat ze op een kantoor werken. Ze heeft niet veel omgang met anderen en vervreemdt enigermate van hen, omdat haar geestelijke instelling zo anders is. In 1929 trouwt ze met A.H. Stok, die al vanaf het eerste uur betrokken is bij het Rozenkruis in Nederland en een leidende rol heeft in het jeugdwerk van het Rozenkruis.

Als Wim en Jan Leene (fakkeldagers 20 en 21) haar in 1930 vragen toe te treden tot hun jonge organisatie omdat ze haar talenten en mogelijkheden zien, voelt zij daar aanvankelijk niets voor omdat ze niet veel heeft met groepen. De beide broers leggen haar dan het grote belang uit van een hechte groep die gezamelijk de weg gaat, en weten haar te overtuigen. Zij sluit zich aan en ervaart in datzelfde jaar innerlijk de roeping die zij ontvangt van de Orde van het Rozenkruis.

De jaren van de bezetting van 1940 tot en met 1945 zijn voor J. van Rijckenborgh een periode van bezinning en rijping die leiden tot een doorbraak. Hij plaatst de visie van het moderne Rozenkruis op de mens en de mensheid volledig in het licht van de transfiguratie of wedergeboorte. Dat houdt in dat hij zich losmaakt van het in die tijd bekende esoterische veld en een nieuwe werkwijze introduceert waarbij de nadruk ligt op het daadleven,

de nieuwe levenshouding. In de nieuwe periode gaat het niet meer primair om het opdoen van esoterische kennis, maar om het daadwerkelijk gaan van het pad. J. van Rijckenborgh neemt afstand van de 'Amerikaanse periode' van voor de oorlog, omdat de theosofische geïnspireerde leringen van Max Heindel (fakkeldrager 19) niet gebaseerd zijn op het oorspronkelijke christendom en het Nieuwe Testament van de Bijbel. Ook verlaat hij de astrologie, die hij in de jaren dertig in navolging van Heindel uitgebreid had onderwezen, omdat hij in de praktijk heeft ondervonden dat die sterrenwetenschap eerder belemmerend werkt ten aanzien van het gaan van het bevrijdende pad dan bevorderend.

In het jaar 1946 worden de fundamenten gelegd voor het moderne Rozenkruis. Dan verschijnt het boek *'Het christelijke inwijdingsmysterie – Dei gloria intacta'* van J. van Rijckenborgh.[84] Verder wordt de voormalige architectenschool 'Elckerlyc' in Bilthoven aangekocht om daar gedurende het hele jaar meerdaagse conferenties te gaan houden waarin het tempelwerk centraal staat. Dat conferentiecentrum krijgt al vrij snel de huidige naam die kernachtig weergeeft waar het om gaat: Renova (betekenis: vernieuwing). Bovendien krijgt de organisatie een internationaal herkenbare latijnse naam: Lectorium Rosicrucianum. In Nederland wordt ook de naam 'de Internationale School van het Gouden Rozenkruis' tot op de dag van vandaag gebruikt.

Tot 1946 werkt Catharose de Petri binnen het Rozenkruis vooral op de achtergrond, maar vanaf 1946 presenteren zij en J. van Rijckenborgh zich prominent als de geestelijke leiders van de organisatie. Catharose de Petri neemt organisatorische taken op zich zodat Van Rijckenborgh ongestoord kan werken. Zelf verzorgt ze ook vele toespraken, waarvan er 46 zijn opgenomen in haar boek *'Het Levende Woord'*.[93] Dankzij haar diepgewortelde gevoel voor de christelijke gnosis en haar begrip van zuivere gnostieke magie is zij de aangewezen persoon om de inrichting van

de tempels te bepalen, de structuur van de tempeldiensten vast te stellen en het niveau van het tempelwerk te bewaken.

Max Heindel zag het grote belang van tempeldiensten in, en ontwikkelde daarvoor een vorm voor The Rosicrucian Fellowship, die in de periode tot 1940 door het Rozekruisers Genootschap in Nederland grotendeels werd gevolgd. Vanaf 1946 verandert Catharose de Petri het tempelwerk volledig: zij ontwikkelt een nieuwe inrichting voor de tempels met nieuwe symbolen en schrijft vele nieuwe ritualen die worden gecelebreerd. De nieuwe manier van werken wordt nationaal geconsolideerd en verkrijgt daardoor de kracht om ook internationaal wortel te schieten en te consolideren.In het boekje '*24 december 1980*' is een toespraak opgenomen van Catharose de Petri waarin zij schrijft:[172]

'In het gewone religieuze leven is een rituaal niets anders dan een mystieke omlijsting, een soort van openings- en sluitingswoord. Waarom gevoelt men zich vaak gevangen en benauwd door kerkelijke riten? Omdat ze oud zijn! Omdat ze van oudere vroegere stralingsverhoudingen afkomstig zijn! De ritualen die de jong gnostieke broederschap gebruikt, de riten, waaronder de aanroepen, de gebeden, de mantrams, en de verklarende inleidende woorden van de universele leer, zijn directe materialisaties uit de immateriële schat van de jong gnostieke broederschap; gegrepen dus uit de binding met de universele zevengeest.'

Tempeldiensten celebreren is een vorm van gnostieke magie, maar gnostieke magie omvat veel meer. Het heeft ook te maken met gewaarzijn, orde, harmonie, stilte, kalmte, groepseenheid, ritme en gerichtheid op de gnosis in het dagelijkse leven. Al die aspecten tezamen maken het mogelijk dat de helpende krachten van de universele broederschap werkzaam worden in de leerlingen en in de groep. De Heilige Geest komt niets en niemand zomaar aanwaaien. Er is een intense voorbereiding en concentratie voor nodig om die te mogen ontvangen. In de publicatie *'Het*

Gouden Rozenkruis' – de vierde en laatste uitgave van de boekenreeks 'de Rozenserie' – gaat Catharose de Petri in op verschillende aspecten van gnostieke magie. In hoofdstuk 18 schrijft ze aan leerlingen die geen beginners meer zijn:[56]

'U moet zich bewust worden van de nieuwe mogelijkheden in u, en u zult zich bewust dienen te worden van uw kracht. U dient dus in de praktijk van de gnostieke magie te treden om uw zelfs wil en terwille van anderen. U moet zich daarvan ieder uur bewust zijn, opdat u dit heerlijke leven van magische bewustwording kunt binnentreden. Uw Bijbel, die u misschien zeer goed kent, staat vol met talloze gnostiek-magische aanduidingen, aanroepingen en bepalingen, die zich alle richten tot ons, opdat wij ze verstaan mochten en eruit leren zouden. Het grote intense gevaar bestaat, dat terwijl alles gereed is, u door gebrek aan magische bewustwording uw dagen voorbij zult laten gaan in aardse beslommeringen en rampspoeden.'

Als het gnostiek magische besef van een leerling groeit, dan wordt hij of zij geschikt om in een veld met een hogere vibratie te worden opgenomen, waardoor de innerlijke vernieuwing zich krachtiger kan doorzetten. Daarom kennen geestesscholen uit het verleden meerdere graden. Binnen de School van het Rozenkruis wordt in de tweede helft van de twintigste eeuw een inwijdingslichaam met meerdere aanzichten ontwikkeld en geconsolideerd. Van 1946 tot 1948 wordt de uiterlijke school met twee aanzichten gerealiseerd: het lidmaatschap en het leerlingschap. Daarna kunnen leerlingen die daarvoor over de noodzakelijke zielerijpheid beschikken zich desgewenst verder ontwikkelen in de innerlijke school, binnen het derde aanzicht – de hogere bewustzijnsschool die in 1948 van start gaat en het vierde aanzicht – de Ecclesia – die begint in 1956. Daarna komen de innerlijke graden van het vijfde aanzicht (1957), het zesde aanzicht en het niet in de stof geopenbaarde zevende aanzicht (1968) tot stand.

De naam Catharose de Petri verwijst naar de voorgaande broederschappen van achtereenvolgens de katharen, de rozenkruisers en de graal. Deze is toegekend aan de geestelijke leidster van de jong gnostieke broederschap door de Fransman Antonin Gadal, de behoeder van de heiligdommen van de katharen in de middeleeuwen. Deze patriarch heeft haar en J. van Rijckenborgh in 1955 in de tempel van Renova bevestigd als grootmeesters van het Rozenkruis. Over hem schrijft Catharose de Petri in de eerste toespraak uit het boekje *'24 december 1980'*:[172]

'Wij hunkerden ernaar eenmaal een mens met zielerijpheid te ontmoeten, in en door wie een onpersoonlijke liefde zou stralen voor wereld en mensheid. Wij hoopten eens de mens te ontmoeten, groot en ruim van geest en ziel, door wie de arbeid van de jong gnostieke broederschap veilig gesteld zou worden vanwege zijn herkennen en bezield ervaringsweten. Deze mens is op ons levenspad gekomen in de persoon van monsieur A. Gadal uit het land van de Sabartez.

De gouden draad, die ons verbindt met het verleden, met de universele bron, met de laatste schakel van de universele broederschapsketen, heeft ons tezamen gevoerd. Het is de gouden draad van het verleden, het heden en de toekomst die onze levenswegen tezamen bracht naar de oude brandpunten van de universele broederschapsketen. Door dit samentreffen werd de jong gnostieke broederschap bij monde van de oude patriarch monsieur Gadal ingeschakeld in de universele keten, namelijk de voorgaande broederschap van de middeleeuwen. Beide levensstromen beschikten over eenzelfde vibrerende golfslag, zodat de jonge ark in hetzelfde ritme haar koers in de richting van het geest-zieleveld met hernieuwde kracht mocht voortzetten. Later zou blijken met welke vérstrekkende gevolgen…'

Zeven aforismen van Catharose de Petri

1. Wanneer geest, ziel en de getransfigureerde persoonlijkheid weer verenigd zijn, is de microkosmos weer geschikt de goddelijke staat van de alomtegenwoordigheid binnen te gaan.
2. Zelfvergetend dienstbaar zijn aan anderen is de veiligste en meest blijde weg tot God.
3. Spirituele intelligentie is gelouterde heilige geestkracht, de goddelijke stuw tot gebruik van verstand en gevoel, wil en liefde in het verlossingsplan van de mensheid.
4. De tienvoudige voorbereiding waaraan alle leerlingen van de moderne geestesschool in de ontwikkeling van het levende lichaam en die van de groep onderworpen worden, wordt in de heilige taal vergeleken met het tienjarige instrument waarmee de rechtvaardige zijn lied zingt.
5. Intelligentie vereist een geschoold denkvermogen, een door een juist reageren op goddelijke impulsen verhelderde spiegel van de menselijke geest, die de rede verlicht.
6. U kunt de wedergeboorte van de ziel reeds in het hier deelachtig worden, en daar al het voordeel van trekken dat er in gelegen is.
7. Leer en rituaal gaan hand in hand, zijn niet van elkaar te scheiden omdat het rituaal het magische middel is om de leer te bevestigen in de mens en in de wereld.

DE SPIRITUELE TEKSTEN BIBLIOTHEEK

De boeken van de Spirituele teksten bibliotheek zijn ontwikkeld als handreikingen voor mensen van de 21ste eeuw die zich oriënteren op een weg van geestelijke bewustwording en vernieuwing. Ze zijn gebaseerd op zorgvuldig geselecteerde klassieke spirituele teksten en beschouwingen daarover vanuit het Rozenkruis.

Eerste boek: 180 p. / isbn 978 90 6732 433 4
Spirituele Kerst – handreiking voor bezinning en bezieling rondom kerstmis en oud en nieuw
Door André de Boer en Tanja Rozema
Het goddelijke kan in de mens geboren worden en groeien. De kerstperiode is ideaal om je te verdiepen in die processen, want de poorten van de kosmos staan wijd open gedurende de heilige dagen en nachten. Beleef die bijzondere tijd van het jaar. Laat je raken door diepzinnige verhalen uit het Aquarius evangelie.

Tweede boek: 224 p. / isbn 978 90 6732 446 5
Spirituele Pasen en Pinksteren – handreiking voor bezinning en bezieling betreffende de opstanding van de innerlijke mens
Door André de Boer en Tanja Rozema
Ieder mens is geroepen om eens de dood te overwinnen, om een onvergankelijk geestelijk lichaam op te bouwen dat ook bekend staat als het opstandingslichaam, verheerlijkt lichaam of gouden bruiloftskleed. Ervaar en begrijp de diepe wijsheid in oeroude verhalen over opstanding, hemelvaart en Pinksteren.

Derde boek: 284 p. / isbn 978 90 6732 449 6
Mysteriën en symbolen van de ziel – een door de geest bezielde mens worden
Door André de Boer
Weet je wat je kunt doen als je je diepste zelf tot ontplooiing wilt laten komen? Contemplatieve en esoterische tradities uit het oosten en het westen leren hoe je het onuitsprekelijke kunt ervaren, en liefde en wijsheid sterker kunt laten stralen in de wereld. Bezin je op universele mysteriewijsheid en ontwikkel gevoel voor symbolen.

Vierde boek: 184 p. / isbn 978 90 6732 458 8
Mysteriën van Tao en de Daodejing – negen taoïstische thema's en Lao Zi's meesterwerk door Henri Borel
Door Elly Nooyen
Als je in contact wilt komen met de transformerende kracht die uitgaat van Tao, is het goed om over enige basiskennis te beschikken. Maak jezelf vertrouwd met begrippen als Tao, Teh en woe wei, en ontdek wat deze voor jou in de praktijk kunnen betekenen. Laat je inspireren door de Daodejing van Lao Zi.

Vijfde boek: 328 p. / isbn 978 90 6732 461 8
Mysteriën en uitdagingen van geboorte, leven en dood – een nieuwe mens worden
Door André de Boer en René Stevelink
Waarom ben ik geboren? Na mijn dood vergaat mijn lichaam, maar wat gebeurt er dan met mijn bewustzijn? De wezenlijke vraag is niet of er leven bestaat na de dood, maar of je werkelijk levend bent voor de dood. Leef in het vlammende heden als in een dagelijks feest. Ga de eeuwige vrijheid, die je liefdevol wenkt, binnen!

Zesde boek: 252 p. / isbn 978 90 6732 466 3
Mysteriën en lofzangen van God, kosmos, mens – het godsplan verwerkelijken
Door André de Boer
Wat is de bron van alle leven? Hoe kun je daar contact mee maken? Wat kun je doen om bezield te raken door een groots perspectief dat vreugde schenkt? Dwaal niet langer in de periferie van religie, filosofie en spiritualiteit, maar ga leven vanuit je diepste kern in de kracht van de universele gnosis. Verken de inwijdingsweg die al vele eeuwen bekend staat als 'de weg der sterren'.

Zevende boek: 428 p. / isbn 978 90 6732 480 9
Mysteriën en fakkeldragers van het Rozenkruis - jezelf en de samenleving transformeren
Door André de Boer
Waar staat het Rozenkruis voor? Wat zijn de geheimen van de rozenkruisers? Hoe kun je de weg van de roos en het kruis gaan in je dagelijkse leven? Delf in de goudmijnen van de drie klassieke rozenkruisersmanifesten en je diepste wezen, en stem je leven af op de daarin verborgen geestelijke schatten!

Geef je e-mail door voor gratis spirituele online-programma's

Pentagram boekwinkel en Rozekruis Pers hebben primair een ideële doelstelling: levende spiritualiteit bevorderen via boeken, e-books, muziek-CD's, boekgerelateerde activiteiten, websites, nieuwsbrieven en online-programma's.

We hechten er veel waarde aan om kennis en ervaring op het gebied van spirituele bewustwording en vernieuwing beschikbaar te stellen aan een zo groot mogelijke groep mensen die daar ontvankelijk voor zijn. Daarom bieden we veel gratis aan.

Een groot deel van de communicatie over ons werk verloopt via e-mail. Meld je aan op www.spiritueleteksten.nl en ontvang kosteloos onder andere:

*

gesproken teksten van de online programma's

*

uitnodigingen voor boekgerelateerde activiteiten zoals lezingen, cursussen, verdiepingskringen en symposia;

*

informatie over boeken die in de belangstelling staan in de vorm van elektronische nieuwsbrieven en catalogi.

www.spiritueleteksten.nl

De reis naar binnen - van inzicht naar gnosis
Het werk naar buiten - van dienstbaarheid naar vervulling

Wil je bijdragen aan een werkelijk hoopvolle toekomst voor anderen en voor jezelf? Dan kun je niet meer volstaan met het herhalen van het verleden. Dan dien je te gaan staan in een voortdurende stroom van innerlijke vernieuwing. Wanneer je gaat leven vanuit de Ene Bron, openbaart zich in jezelf een innerlijk weten dat kan leiden tot een vervullend leven dat bijdraagt aan wereldwijde geestelijke bewustwording en vernieuwing.

Dit is kortweg de boodschap van de bevrijdende impuls van het Rozenkruis die sinds de renaissance waarneembaar is in de samenleving. Die blijmare wordt steeds weer opnieuw geformuleerd en uitgedragen aan de hand van onvergankelijke principes op een manier die aansluit bij de tijdgeest, de cultuur en de omstandigheden.

Waar staat het Rozenkruis voor? Wat zijn de geheimen van de rozenkruisers? Waarom wordt *'De Alchemische Bruiloft van Christiaan Rozenkruis'* beschouwd als een belangrijk inwijdingsgeschrift? Hoe kun je de weg van de roos en het kruis gaan in je dagelijkse leven? Delf in de 'goudmijnen' van de drie klassieke rozenkruisersmanifesten en je diepste wezen, en stem je leven af op de daarin verborgen geestelijke schatten! Bestudeer de 'landkaarten' van de rozenkruiserstraditie en bepaal je koers aan de hand van je innerlijk kompas.

Het werk van de rozenkruisers richt zich - symbolisch gesproken - op het versterken van de connectie tussen het kruis en de roos, tussen het tijdelijke en het eeuwige, tussen het natuurlijke en het goddelijke. Dat draagt bij aan de regeneratie van mens en maatschappij. De leringen van het Rozenkruis hebben een universele en tegelijkertijd een Christocentrische signatuur. Ze stellen je in staat te komen tot een innerlijk weten, tot gnosis, door het gaan van een scholingsweg in het dagelijkse leven.

Kijk door 22 vensters naar de historie en de wijsheid van de rozenkruisers. Leer van de korte uitspraken en levensbeschrijvingen van 22 auteurs die het licht van het Rozenkruis allemaal op hun eigen manier hebben uitgedragen, onder wie Paracelsus, Francis Bacon, Jan Amos Comenius, Johann Wolfgang von Goethe, Rudolf Steiner, Jan van Rijckenborgh en Catharose de Petri. Laat je door de fakkeldragers inspireren, maar volg hen niet. Zoek wat zij zochten, en je zult vinden!

Onze bazuin zal in volle omvang weerklinken.
Wat enkelen nu fluisteren
en in gesluierde taal verhullen,
zal in de toekomst de aarde vervullen.

Confessio Fraternitatis R.C. (1615)

ISBN 978-90-6732-480-9
9 789067 324809